

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Alžběta Studená

Pojem soutěžitele v českém a unijním právu

Diplomová práce

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Pojem soutěžitele v českém a unijním právu“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 28. 3. 2018

.....

Alžběta Studená

Ráda bych poděkovala vedoucímu diplomové práce JUDr. Michalu Petrovi, Ph.D. za cenné připomínky, odborné vedení a vstřícnost.

Obsah

Seznam použitých zkratk	4
Úvod	5
1. České a evropské soutěžní právo	7
2. Podnik jako adresát evropského soutěžního práva	10
2.1. Právní úprava	10
2.2. Judikatorní vymezení	11
2.2.1. Jednotka	12
2.2.2. Hospodářská činnost	13
2.3. Shrnutí	18
3. Soutěžitel jako adresát českého soutěžního práva	20
3.1. Soukromoprávní úprava	20
3.2. Veřejnoprávní úprava	20
3.3. Soutěžitel	22
3.3.1 Osoby a jejich seskupení	24
3.3.2. Účast na hospodářské soutěži a její ovlivňování	29
4. Soutěžitel ve světle eurokonformního výkladu	34
4.1. Paralelní aplikace	34
4.2. Eurokonformní výklad	36
Závěr	40
Seznam citovaných zdrojů	42
Abstrakt	48
Abstract	49
Klíčová slova	50
Keywords	50

Seznam použitých zkratek

Dohoda o EHP	Dohoda o Evropském hospodářském prostoru
ESUO	Evropské sdružení uhlí a oceli
ObchZ	zákon č. 415/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SES	Smlouva o založení Evropského společenství
SESUO	Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
ÚOHS, Úřad	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
ZOHS 1991	zákon č. 63/1991 Sb., zákon o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů
ZOHS, ZOHS 2001	zákon č. 143/2001 Sb., zákon o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Adresátem soutěžněprávních norem v rámci evropského práva je podnik (*undertaking*), zatímco v českém právu plní tuto úlohu soutěžitel. Od vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 směřuje české soutěžní právo k harmonizaci s právem evropským. V oblasti vymezení adresátů soutěžního práva však dosud existovaly rozporné přístupy k otázce, zda soutěžitele lze ztotožňovat s podnikem. Cílem této diplomové práce je proto zodpovědět tři základní výzkumné otázky. Zprv je nutno zjistit, zda a v čem se oba koncepty od sebe liší; zadruhé jestli mají tyto odlišnosti praktický dopad a zatřetí jaké jsou varianty řešení potenciálních problémů.

Tato diplomová práce vychází z české, jakož i zahraniční literatury. V porovnání s dostupnými českými zdroji je však tato práce aktuálnější, neboť pracuje rovněž s recentní judikaturou, která měla na řešení výzkumných otázek významný vliv, a která doposud nebyla takto komplexně zpracována. Práce je členěna do čtyř kapitol, která jsou za účelem přehlednosti dále děleny na podkapitoly.

Pro lepší pochopení diskutovaného tématu je na začátku diplomové práce zařazena úvodní kapitola, která obecně pojednává o evropském i českém soutěžním právu včetně rozlišení mezi jeho soukromoprávní a veřejnoprávní stránkou. Aby bylo možné provést plnohodnotnou komparaci podniku a soutěžitele, je nutné nejprve oba pojmy řádně vymežit.

Druhá kapitola se proto věnuje pojmu podnik, který je charakterizován jako jednotka (*entity*) vykonávající hospodářskou činnost. Vzhledem k tomu, že tento termín není definován v primárním právu EU, je druhá kapitola postavena na analýze relevantní judikatury Soudního dvora.

Následující kapitola je věnována rozboru soutěžitele v časovém období od roku 1989 do současnosti. Pozornost je věnována jak zákonné definici soutěžitele, tak i rozhodovací praxi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a soudů. Stejně jako u podniku jsou i u soutěžitele zmíněny některé problematické aspekty. Již v textu druhé a třetí kapitoly jsou zdůrazněny rozdíly mezi pojmy soutěžitel a podnik.

Stěžejní část práce se nachází ve čtvrté kapitole, která zkoumá, zda rozdíly mezi oběma koncepty mohou ztížit aplikovatelnost ustanovení soutěžního práva. Jako řešení možných problémů se nabízí buď novelizace zákona o ochraně hospodářské soutěže, či překonání interpretačních problémů prostřednictvím eurokonformního výkladu.

S ohledem na požadovaný rozsah diplomové práce se některým tématům nedostalo podrobnějšího rozpracování, avšak jsou jistě vhodné i pro další diskuzi. Zejména problematika tzv. *joint ventures* v kontextu soutěžního práva je natolik komplexní, že o ní nelze uceleně referovat v této diplomové práci. V kontextu českého soutěžního práva si pozornost rozhodně zaslouží sdružení soutěžitelů.

1. České a evropské soutěžní právo

Zajištění ochrany hospodářské soutěže je základním cílem, k němuž směřuje jak české, tak evropské soutěžní právo. Z podstaty tržní ekonomiky vyplývá, že je žádoucí chránit hospodářskou soutěž před různými vlivy, které by ji mohly omezit, narušit či úplně vyloučit. Na úrovni vlastní legislativy členských států jsou prostředkem takové ochrany vnitrostátní předpisy soutěžního práva, které mohou mít povahu jak soukromoprávní, tak veřejnoprávní. Rozlišení mezi těmito dvěma oblastmi spočívá v určení zájmů, které dané předpisy chrání. Pokud se jedná o zájmy jednotlivých soutěžitelů, tyto chrání předpisy práva soukromého, zejména pak normy upravující nekalou soutěž¹. Současná vnitrostátní právní úprava soutěžního práva v České republice umísťuje soukromoprávní normy týkající se zneužití a omezení soutěže do Části IV. občanského zákoníku². Soukromoprávní aspekty ochrany hospodářské soutěže však nejsou předmětem této diplomové práce a jsou proto dále v textu zmíněny pouze okrajově.

Zájem státu na vytvoření a udržení zdravé hospodářské soutěže naopak sledují předpisy veřejného práva, v jejichž středu obecně stojí normy upravující zákaz dohod, zneužití dominantního postavení a spojování podniků. V ČR je stěžejním předpisem v této oblasti zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže.

Neméně důležitým aspektem, ve kterém se soukromoprávní a veřejnoprávní ochrana hospodářské soutěže liší, je jejich zakotvení v mezinárodním právu. Základy předpisů soukromého práva ve své podstatě totiž vycházejí z Pařížské unijní úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví z roku 1883, k níž přistoupila tehdy Československá republika v roce 1919 a závazky z ní realizovala zákonem č. 111/1927, o ochraně hospodářské soutěže³. Na rozdíl od soukromoprávní ochrany hospodářské soutěže, předpisy veřejného práva takovýto mezinárodní základ postrádají. Ačkoli diskuze k mezinárodní úpravě soutěžního práva v rámci Světové obchodní organizace (WTO) probíhají už od roku 1997 a byly rovněž jedním z hlavních témat konference v Dauhá, existuje zde pouze nepatrná ochota států přijmout jednotnou mezinárodní úpravu k ochraně hospodářské soutěže⁴.

Jak již bylo zmíněno na začátku, ochrana hospodářské soutěže však není úlohou pouze vnitrostátních právních řádů, nýbrž i práva evropského. Vedle čistě ekonomických důvodů

¹ KINDL, Milan, MUNKOVÁ, Jindřiška. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 3.

² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³ KINDL, Milan, MUNKOVÁ, Jindřiška. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 3

⁴ HOEKMAN, Bernard, MAVROIDIS, Petros. Economic Development, Competition Policy and the World Trade Organization. *Journal of World Trade*, 2003, roč. 37, č. 1, s. 1.

evropské právo ochranou soutěže sleduje zejména utváření a správné fungování jednotného vnitřního trhu⁵. V počátcích formování evropského společenství se rozhodovací činnost Soudního dvora a Komise spíše než na ekonomické důvody a ochranu spotřebitele zaměřovala na ochranu hospodářské svobody účastníků na trhu a zabránění společností zneužívat svou hospodářskou sílu k narušení základů hospodářské soutěže⁶. Důraz na ochranu práv a zájmů spotřebitele se k obecným cílům evropského soutěžního práva přidal teprve později⁷. Prameny evropského soutěžního práva se objevují jak v právu primárním (například Smlouva o fungování Evropské unie), tak i sekundárním (například Nařízení Rady č. 1/2003, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy).

I před vstupem České republiky do Evropské unie bylo české soutěžní právo tím evropským zásadně ovlivněno. Dřívější zákon o ochraně hospodářské soutěže z roku 1991 přímo následoval principy komunitárního soutěžního práva, ačkoli se od něj v některých aspektech lišil.⁸ Od 1. 5. 2004 evropské právo přestalo plnit roli pouhého inspiračního zdroje a stalo se přímo použitelným i v České republice⁹. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže má tedy nyní právo mimo českého soutěžního práva (nebo i současně s ním) aplikovat rovněž evropské normy soutěžního práva¹⁰.

Výlučnou aplikaci českého, nebo evropského práva výslovně předpokládá Nařízení Rady č. 139/2004 o kontrole spojování podniků. V této oblasti se použije výhradně evropské právo na ty případy, které Nařízení v článku 1 přesně vymezuje. V ostatních případech je ponechán prostor pro aplikaci vnitrostátní úpravy jednotlivých členských států.

Naproti tomu pokud se jedná o zakázané dohody, rozhodnutí sdružení podniků či jednání ve vzájemné shodě, použijí orgány ochrany hospodářské soutěže (v případě České republiky tedy Úřad pro ochranu hospodářské soutěže) nebo vnitrostátní soudy vedle vnitrostátních právních předpisů také příslušná ustanovení SFEU, pokud by tyto dohody,

⁵ PETR, Michal a kol. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 12.

⁶ GORMSEN, Liza. Article 102 EC: Where are we coming from and where are we going to?. *The Competition Law Review*, 2006, roč. 3, č. 2, s. 19.

⁷ ETRO, Federico, KOKKORIS, Ioannis. Toward an Economic Approach to Article 102 TFEU. In ETRO, Federico, KOKKORIS, Ioannis. *Competition law and the enforcement of Article 102*. Oxford: Oxford University Press, 2010, s. 20.

⁸ Na počátku jeho účinnosti se rozdíl projevil už v samotném vymezení adresáta soutěžních norem, za kterého § 2 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže považoval podnikatele. O této problematice je blíže pojednáno v kapitole 3.3 věnující se pojmu soutěžitel v českém právu.

⁹ Srov. Rozsudek ze dne 15. července 1964, *Flaminio Costa v E.N.E.L.*, 6/64.

¹⁰ Tato pravomoc vychází z článku 5 Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy. Úř. věst. L 1, 4. ledna 2003, s. 212. Článek 6 tohoto Nařízení tuto pravomoc svěřuje rovněž vnitrostátním soudům.

rozhodnutí či jednání ve vzájemné shodě mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy¹¹, jinými slovy pokud se zde nachází evropský prvek¹².

I přes očividnou provázanost a nerozlučnost českého a evropského soutěžního práva se tyto dva právní řády rozcházejí v otázce adresáta norem soutěžního práva. Zatímco v evropském právu plní tuto úlohu *podnik*, český právní řád pracuje s pojmem *soutěžitel*. Rozdíl se však nenachází pouze v rovině terminologické. Obsah těchto pojmů je definován na první pohled odlišně. V čem se tyto koncepty od sebe liší, zda a jaké problémy to vyvolává a jaká jsou možná řešení, je předmětem následujících kapitol.

¹¹ Článek 3 Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy. Úř. věst. L 1, 4. ledna 2003, s. 212.

¹² K paralelní aplikaci podrobněji viz kapitolu 4.

2. Podnik jako adresát evropského soutěžního práva

2.1. Právní úprava

Normy soutěžního práva se v předpisech evropských společenství objevily již v počátcích integrace. Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) z roku 1951 v Kapitole VI hovoří o zákazu kartelových dohod (čl. 65 SESUO) a koncentracích podniků (čl. 66 SESUO), v následující kapitole pak vymezuje opatření ovlivňující hospodářskou soutěž (čl. 67 SESUO). Adresátem soutěžněprávních norem je v případě Smlouvy ESUO¹³, jakož i všech následujících Smluv¹⁴, *podnik (undertaking, Unternehmen, entreprise)*, případně sdružení podniků.

Rovněž dnes se pojem podnik objevuje již v primárních pramenech evropského práva, a to konkrétně ve Smlouvě o fungování EU v ustanoveních týkajících se omezení, narušení či vyloučení hospodářské soutěže a zneužití dominantního postavení v člancích 101 a 102 SFEU a rovněž v ustanoveních vztahujících se k poskytování státní podpory v článku 107 a násl. S pojmem podnik je možné se setkat rovněž v sekundárních pramenech, například v Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy či v Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků.

Z článku 216 SFEU vyplývá, že Unie může uzavřít dohodu s mezinárodní organizací a takto uzavřená dohoda je pak závazná pro orgány Unie i pro členské státy. V roce 1994 tehdy Evropská společenství a Evropské sdružení volného obchodu (ESVO, *EFTA*) podepsaly Dohodu o Evropském hospodářském prostoru (Dohoda o EHP, *EEA Agreement*). Účelem této dohody je zejména zajistit správné fungování vnitřního trhu a podporu čtyř svobod – volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. V části IV Dohoda o EHP obsahuje rovněž pravidla upravující hospodářskou soutěž. Jako adresát těchto pravidel je zde (stejně jako v evropské legislativě) označen podnik, případně sdružení podniků. Pojem podnik byl definován v článku 1 Protokolu 22 k Dohodě o EHP. Pro účely článku 56 Dohody o EHP se podnikem rozumí „*jakákoli entita vykonávající činnost obchodní nebo hospodářské povahy*“¹⁵. Zásadními kritérii

¹³ Podniky ve smyslu Smlouvy ESUO se podle článku 80 této smlouvy rozumí „*podniky, které vyvíjejí činnost v oboru uhlí a oceli na územích uvedených v článku 79 odst. 1, a dále, pokud jde o články 65 a 66, jakož i o informace požadované k jejich provádění a žaloby v souvislosti s nimi podávané, též podniky nebo instituce, které provozují pravidelně distribuční činnost jinou než prodej domácnostem nebo drobným řemeslníkům*“.

¹⁴ Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM) za podnik označovala „*jakýkoli podnik nebo zařízení vykonávající zcela nebo zčásti svou činnost za týchž podmínek, at' je jeho statut veřejnoprávní či soukromoprávní*“ (článek 196 Smlouvy EURATOM).

¹⁵ Článek 1 Protokolu 22 k Dohodě o EHP, ze dne 15. 12. 2017 (překlad autorky).

pro určení, zda se jedná o podnik, jsou hospodářská aktivita a samostatnost jednání¹⁶. Pravidla stanovená v Dohodě o EHP jsou aplikovatelná v případech, které se týkají obchodu mezi jedním či více státy ESVO, které ratifikovaly Dohodu o EHP, a jedním či více členskými státy Evropské unie, případně mezi státy ESVO navzájem. V případě obchodu mezi členskými státy EU jsou aplikovatelná pravidla hospodářské soutěže stanovená Evropskou unií¹⁷.

Ačkoli se termín podnik hojně vyskytuje napříč evropskou legislativou, není v žádném z předpisů primárního ani sekundárního práva definován a jeho vymezení bylo tedy ponecháno judikatuře Soudního dvora. Již v počátcích evropského společenství bylo stanoveno, že unijní definice podniku musí být zcela nezávislá na národních koncepcích tohoto pojmu¹⁸.

2.2. Judikatorní vymezení

Základní a nejčastěji citovanou definici podniku poprvé vyslovil Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) v rozhodnutí *Höfner a Elser v. Macrotron GmbH*¹⁹. Soud se v daném případě zabýval mimo jiné otázkou, zda veřejná zaměstnavatelská agentura v Německu spadá pod pojem podniku ve smyslu ustanovení článků 85 a 86 SES. Argumentace odpůrce a rovněž i německé vlády byla založena na tvrzení, že takový subjekt nelze považovat za podnik a nedopadají na něj ustanovení soutěžního práva, neboť jeho služby jsou nabízeny bezplatně²⁰.

Soudní dvůr zda však uvedl, že pojem podniku je v kontextu soutěžního práva chápán jako „každá jednotka vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na její právní formu či způsob financování“²¹. Toto široké funkčně pojaté vymezení je charakteristické dvěma definičními znaky, které musí být kumulativně splněny, aby bylo možno hovořit o podniku jako o adresátu evropského soutěžního práva. Těmito definičními znaky jsou:

1. jednotka (bez ohledu na její právní formu či způsob financování) a
2. výkon hospodářské činnosti.

V následujících podkapitolách budou jednotlivé definiční znaky rozebrány podrobněji.

¹⁶ BLANCHET, Thérèse a kol. *The agreement on the European economic area (EEA). A guide to the free movement of goods and competition rules*. New York: Oxford University Press Inc., 1994, s. 155.

¹⁷ European Commission. *European Economic Area and competition policy* [online]. European Commission. Poslední změna 25. srpna 2014. [Cit. 16. ledna 2018]. Dostupné na <<http://ec.europa.eu/competition/international/multilateral/eea.html>>.

¹⁸ DERINGER, Arved. *The Competition Law of the European Economic Community: A Commentary on the EEC Rules of Competition (Articles 85 to 90) Including the Implementing Regulations and Directives*. New York: Clearing House, 1968, s. 4 – 5.

¹⁹ Rozsudek ze dne 23. dubna 1991, *Klaus Höfner a Fritz Elser v Macrotron GmbH*, C-41/90.

²⁰ Tamtéž, bod 19.

²¹ Tamtéž, bod 21.

2.2.1. Jednotka

Stejně jako koncepce samotného pojmu podnik je i chápání jednotky (*unit, Einheit, entité*) jako jeho definičního znaku velmi široké, což poskytuje značný prostor pro použití evropských soutěžněprávních norem. Jednotka představuje v zásadě jakoukoli formu entity bez ohledu na její právní formu či způsob financování. Jednotkou mohou být fyzické i právnické osoby a to jak soukromého, tak veřejného práva²². Nerozhodné je rovněž, zda vůbec disponují právní subjektivitou²³. Komise ve svém rozhodnutí *Pre-insulated Pipe Cartel* konstatovala, že „*subjektem pravidel hospodářské soutěže ve Smlouvě je „podnik“, což není pojem nutně shodný s koncepcí právní subjektivit v rámci vnitrostátní právní úpravy obchodního nebo daňového práva*“²⁴. Díky tomuto širokému konceptu se soutěžní právo může zaměřit na jednání, která skutečně ohrožují hospodářskou soutěž, byť se jich dopustí entity bez právní subjektivity²⁵.

V minulosti už Soudní dvůr za hospodářské jednotky označil například osoby samostatně výdělečně činné²⁶, profesionální atlety²⁷, akciovou společnost²⁸, instituci zřízenou státem (právě ve výše uvedeném případě *Höfner*²⁹) i mezinárodní organizaci³⁰.

O jednotku se jedná rovněž v případě, že je tato tvořena z několika osob. Toto rovněž judikoval Soudní dvůr ve svém rozhodnutí *Hydrotherm*, když konstatoval, že „*pojem „podnik“ je nutno chápat jako označení pro hospodářskou jednotku [...], i když v právním smyslu se tato hospodářská jednotka skládá z několika fyzických či právnických osob*“³¹. Blíže se k pojmu podnik Soudní dvůr vyjádřil rovněž ve věci *Shell*, kde uvedl, že hospodářská jednotka se skládá z „*jednotné organizace osobních, hmotných i nehmotných složek, která dlouhodobě sleduje určitý ekonomický cíl*“³².

²² KINDL, Jiří. Podnik nebo soutěžitel... záleží na tom? *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 5, s. 162.

²³ Srov. např. Rozsudek ze dne 20. března 2002, *HFB Holding für Fernwärmetechnik Beteiligungsgesellschaft mbH & Co. KG a ostatní v Komise*, T-9/99, bod 66: „*Na rozdíl od tvrzení žalobce není třeba, aby hospodářská jednotka označená jako „skupina“ měla právní subjektivitu.*“ (Překlad autorky.) Dále např. Rozsudek ze dne 27. září 2006, *Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA v Komise*, T-314/01, bod 78: „*Avebe nepopírá, že společnost Glucona byla podnikem ve smyslu práva hospodářské soutěže Společenství, ačkoli jí její právní forma neposkytuje vlastní právní subjektivitu.*“ (Překlad autorky.)

²⁴ Rozhodnutí Komise ze dne 21. října 1998, *Pre-insulated Pipe Cartel*, 1990/60/EC, bod 154 (překlad autorky).

²⁵ ODUDU, Okeoghene, BAILEY, David. The single economic entity doctrine in EU competition law. *Common Market Law Review*, 2014, roč. 51, č. 51, s. 1725.

²⁶ Rozsudek C-309/99 *Wouters*.

²⁷ Rozsudek C-519/04 *David Meca-Medina a Igor Majcen v Komise*.

²⁸ Rozsudek 258/78 *Nungesser v Komise*.

²⁹ Rozsudek C-41/90 *Höfner*.

³⁰ Rozsudek C-364/92 *Eurocontrol*.

³¹ Rozsudek ze dne 12. července 1984, *Hydrotherm Gerätebau GmbH v Compact*, 170/83, bod 11 (překlad autorky).

³² Rozsudek ze dne 10. března 1992, *Shell v Komise*, T-11/89. Překlad v KINDL, Jiří. Podnik nebo soutěžitel... záleží na tom? *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 5, s. 161. J. Kindl následně poukazuje na skutečnost, že J.

Skutečnost, že se hospodářská jednotka může skládat z několika různých osob, má zásadní vliv na aplikaci článků 101³³ a 102 SFEU³⁴. Příkladem mohou být tzv. *joint ventures*. Joint venture v soutěžním právu označuje entitu, která je sama hospodářskou jednotkou a zároveň je ovládána dvěma či více jinými podniky, tj. mateřskými společnostmi³⁵. Pokud joint venture a její mateřské společnosti budou tvořit jedinou hospodářskou jednotku (*full function joint venture*), je použití článku 101 SFEU na jednání mezi těmito osobami vyloučeno a taková jednotka se dopustí porušení soutěžního práva pouze tehdy, pokud zneužije své dominantní postavení na vnitřním trhu (čl. 102 SFEU). V případě, kdy joint venture a mateřské společnosti budou jednat jako dvě nezávislé hospodářské jednotky (*cooperative joint venture*), bude jejich jednání posuzováno přísněji podle článku 101 SFEU a postačí pouze způsobilost ovlivnit hospodářskou soutěž³⁶.

Články 101 a 102 tedy představují zásadní rozlišení mezi situacemi, kdy jde o jednání ve shodě a kdy naopak o jednání samostatné jednotky. Z textu ustanovení těchto článků vyplývá, že na jednání ve shodě je nahlíženo jako na potenciálně škodlivější pro hospodářskou soutěž a je proto přísněji kvalifikované.

Z výše uvedeného je patrné, že joint venture stejně jako například dceřiná společnost může za určitých situací jednat jako samostatná hospodářská jednotka, v jiných však bude se svou mateřskou společností tvořit jedinou jednotku³⁷.

2.2.2. Hospodářská činnost

Druhým pojmovým znakem podniku ve smyslu evropského soutěžního práva je výkon hospodářské činnosti. Stejně jako v případě vymezení hospodářské jednotky (potažmo celého

Buryan toto rozhodnutí nesprávně označuje za již překonanou vývojovou etapu. Srov. BURYAN, Jiří. K pojmu podnik ve smyslu práva ES a práva hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 20, s. 750.

³³ Článek 101 SFEU: „S vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.“

³⁴ Článek 102 SFEU: „S vnitřním trhem je neslučitelné, a proto zakázané, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části.“

³⁵ Označení „mateřská společnost“ vychází z čl. 9 Sdělení Komise o pojmu plně funkčních společných podniků podle nařízení Rady (EHS) č. 4064/89 o kontrole spojování podniků ze dne 2. 3. 1998. Obsah však nekoresponduje s označením „mateřská společnost“ používaným v zákoně č. 586/1992 Sb., zákon České národní rady o daních z příjmů, ani „mateřská obchodní korporace“ podle zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích, a nelze je tedy zaměňovat.

³⁶ Srov. MORAIS, Luis Silva. *Joint Ventures and EU Competition Law*. Oxford: Hart Publishing, 2013, s. 103 a násl.

³⁷ Opačný názor zastává Buryan v BURYAN, Jiří. K pojmu podnik ve smyslu práva ES a práva hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 20, s. 752. Podle něj by bylo obtížné určit, kdy dceřiná společnost není podnikem, neboť nenaplnuje znak samostatnosti, a kdy naopak jedná samostatně a tedy podnikem je. Považuje tedy dceřiné společnosti ve všech případech za podniky.

pojmu podnik) i u hospodářské činnosti je třeba hledat obsah tohoto pojmu v rozhodovací činnosti Soudního dvora.

Na základě judikatury SDEU *A. Jones a B. Suftrin* dospěly k závěru, že charakteristickými znaky hospodářské činnosti jsou:

- i. nabízení zboží nebo služeb na trhu,
- ii. alespoň principiální možnost, že tuto aktivitu vyvíjí soukromý podnik za účelem dosažení zisku³⁸.

O. Odudu k těmto dvěma znakům přidává ještě třetí, a sice že tato činnost s sebou přináší hospodářské riziko³⁹.

1. Nabízení zboží nebo služeb na trhu

Soudní dvůr ve své judikatuře jasně vymezil, že naplnění prvního znaku nabízení zboží a služeb na trhu je bezpodmínečné pro určení, zda jednotka vykonává hospodářskou činnost, a je tedy podnikem. Z mnoha případů je možno uvést například rozhodnutí ve věci *French Beef* („*Činnost zemědělců, ať již pěstitelů, či chovatelů, přitom zcela jistě má hospodářský charakter. Ti totiž vyvíjejí činnost spočívající ve výrobě zboží, které nabízejí k prodeji za úplatu. Zemědělci proto jsou podniky ve smyslu čl. 81 odst. 1 SES.*“⁴⁰) či *Pavlov* („*V uvedených případech lékařští odborníci, kteří jsou členy LSV, poskytují jako osoby samostatně výdělečně činné na trhu služby v oblasti specializované lékařské péče. Za své služby jsou placeni pacienti a podstupují rovněž finanční riziko spojené s provozováním této služby. Tito lékařští odborníci [...] tedy vykonávají hospodářskou činnost a jsou proto podniky ve smyslu článku 85, 96 a 90 Smlouvy.*“⁴¹).

Pojem zboží zde má stejný obsah, jaký již byl definován v judikatuře Soudního dvora, a sice „*cokoli, co má hodnotu vyjádřitelnou v penězích, a tedy může být předmětem obchodní transakce*“⁴². Stejně tak služby odpovídají vymezení v článku 57 SFEU⁴³. Tyto definice jsou tedy použitelné pro určení, zda podnik nabízí zboží a služby na trhu.

³⁸ JONES, Alison, SUFRIN, Brenda. *EU Competition Law*. 4 vydání. Oxford: Oxford University Press, 2010, s. 124 – 125.

³⁹ ODUDU, Okeoghene. *The Boundaries of EC Competition Law: The Scope of Article 81*. New York: Oxford University Press, 2006, s. 34.

⁴⁰ Rozsudek ze dne 13. prosince 2006, *Fédération nationale de la coopération bétail et viande (FNCBV) a Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles (FNSEA) a ostatní v Komise (French Beef)*, spojené případy T-217/03 a T-245/03, Sb. rozh. s. II-04987, bod 53.

⁴¹ Rozsudek ze dne 12. září 2000, *Pavel Pavlov a ostatní v Stichting Pensioenfonds Mesche Specialisten*, bod 76, 77 (překlad autorky).

⁴² Rozsudek ze dne 10. prosince 1968, *Komise v Itálie*, 7/68 (překlad autorky).

⁴³ „*Za služby se podle Smluv pokládají výkony poskytované zpravidla za úplatu, pokud nejsou upraveny ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob.*“

Judikatura naproti tomu vymezila i případy, kdy se o hospodářskou činnost jednotky nejedná, neboť není naplněn znak „poskytování zboží a služeb na trhu“. Mezi tyto případy spadá (a) výkon závislé práce, (b) poptávání zboží a služeb a (c) kontrolní činnost.

(a) Výkon závislé práce

V případě *Albany* Soud posuzoval otázku, zda zaměstnanci ve vztahu k zaměstnavateli jsou podniky dle soutěžního práva. Generální advokát Jacobs ve svém stanovisku uvádí, že činnost zaměstnance, která spočívá v nabízení práce za peněžní protiplnění⁴⁴, by některými mohla být považována za hospodářskou činnost, neboť je podobná nabízení služeb⁴⁵. Z vymezení služeb a práce ve SFEU však jednoznačně vyplývá, že se jedná o dva odlišné koncepty, které nelze zaměňovat. Aplikovat ustanovení hospodářské soutěže na činnost zaměstnanců by dle názoru generálního advokáta Jacobse vyžadovalo uplatnit značnou analogii mezi službami (příp. zbožím) a závislou prací⁴⁶.

(b) Poptávání zboží a služeb

Poptávka sama o sobě nemůže být hospodářskou činností, neboť je zcela evidentně opakem nabízení zboží a služeb na trhu. Situace je však komplikovanější, pokud zakoupené zboží či služby jsou následně využity k dalšímu zpracování a nabízení na trhu. V takovém případě lze i poptávání a nákup zboží a služeb považovat za hospodářskou činnost. V případě *FENIN* Soud konstatoval, že činnost španělské zdravotnické služby spočívající v nákupu zboží a služeb nenaplňovala znaky hospodářské činnosti, neboť tyto zboží a služby dále nevyužívala jako předpoklad pro uskutečňování své ekonomické činnosti, nýbrž za účelem čistě sociální povahy⁴⁷.

Naproti tomu v rozhodnutí *Pavlov* Soud dospěl k závěru, že v daném případě je nutné zdravotnické pracovníky považovat za podniky, nikoli za spotřebitele, neboť využívání systému doplňkového pojištění je natolik úzce spojeno s výkonem jejich profese, že jej nelze od něj oddělit a je proto nutné jej považovat za hospodářskou činnost⁴⁸.

⁴⁴ Stanovisko generálního advokáta F. Jacobse ze dne 28. ledna 1999 k rozsudku ze dne 21. září 1999, *Albany International BV v Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie*, bod 211.

⁴⁵ Tamtéž, bod 212.

⁴⁶ Tamtéž, bod 216.

⁴⁷ Rozsudek ze dne 4. března 2003, *Federación Nacional de Empresas de Instrumentación Científica, Médica, Técnica y Dental (FENIN) v Komise*, T-319/99, bod 37.

⁴⁸ Rozsudek ze dne 12. září 2000, *Pavel Pavlov a ostatní v Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten*, spojené případy C-180/98 až C-184/98, bod 79 – 82.

Hranice mezi nákupem zboží nebo služeb za účelem vlastní potřeby a za účelem další hospodářské aktivity není v některých případech příliš zřetelná, což může vyvolávat problémy při určení, zda se v dané situaci jedná o výkon hospodářské činnosti.

(c) Kontrolní činnost

Ani v případě kontrolní činnosti nelze hovořit o nabízení zboží či služeb na trhu. Ačkoli kontrolní činnost je jistě způsobilá ovlivnit fungování trhu, nelze ji považovat za hospodářskou činnost právě proto, že její povaha je čistě regulatorní. S tímto názorem se v několika případech ztotožnil rovněž Soudní dvůr. Ve věci *SELEX* žalobkyně (společnost SELEX Sistemi Integrati Spa) tvrdila, že činnost Evropské organizace pro bezpečnost leteckého provozu (Eurocontrol) má povahu hospodářské činnosti, tudíž se Eurocontrol jako podnik dopustil porušení pravidel hospodářské soutěže v rámci své činnosti spočívající ve standardizaci v oblasti zařízení a systémů ATM⁴⁹. Soudní dvůr však konstatoval, že činnost Eurocontrolu fakticky spočívá v normotvorbě, která nemůže být považována za hospodářskou činnost⁵⁰, a tudíž se v případě Eurocontrolu nejedná o podnik.

Z výše uvedeného vyplývá, že požadavek „nabízení zboží nebo služeb“ je rozhodující pro posouzení, zda se jedná o výkon hospodářské činnosti.

2. Potenciální možnost dosažení zisku

Z požadavku druhého znaku hospodářské aktivity vyplývá, že by subjekt měl být alespoň hypoteticky způsobilý dosáhnout zisku. Nevyžaduje se tedy reálná existence zisku ani směřování k němu. Ačkoli se tedy na první pohled některý subjekt může jevit jako nezpůsobilý dosahovat zisku, protože je taková možnost například omezena či vyloučena vnitrostátními předpisy (třeba v případě veřejných vysokých škol či nadací), na základě hypotetické konstrukce je však možné zjistit, že by i tyto subjekty byly schopné zisku dosáhnout. Jednoduchý test představil generální advokát Jacobs ve svém stanovisku k případu *AOK*. Dle jeho názoru postačuje zjistit, zda by činnost daného subjektu mohla být alespoň teoreticky vykonávána soukromým podnikem za účelem dosažení zisku. Pokud by taková možnost neexistovala, nedávalo by smysl na tuto činnost daného subjektu aplikovat pravidla soutěžního

⁴⁹ Rozsudek ze dne 16. července 2009, *SELEX Sistemi Integrati SpA v Komise*, T-155/04, Sb. rozh. s. II-04797, bod 9.

⁵⁰ Tamtéž, bod 61: „V oblasti normalizace je tedy Eurocontrol pro své členské státy pouze fórem pro postup ve vzájemné součinnosti, které tyto státy vytvořily za účelem koordinace svých systémů ATM. Nelze tedy mít za to, že jim v této oblasti Eurocontrol „nabízí zboží nebo služby.“

práva⁵¹. Zde se opět výrazně projevuje funkční povaha pojmu podnik, neboť se zcela odmýšlí forma daného subjektu a důraz je kladen na aktivitu, kterou vykonává.

Samotný prvek dosažení zisku je však spíše pomocným kritériem a nemůže sám o sobě odůvodnit existenci či neexistenci hospodářské činnosti. V minulosti již Soudní dvůr dospěl k závěru, že skutečnost, že subjekt nesměruje k dosažení zisku, je jen jedním z několika určujících faktorů a sama o sobě nevylučuje možnost, subjekt vykonává hospodářskou činnost.⁵²

3. Hospodářské riziko

Stejně jako možnost dosažení zisku i hospodářské či finanční riziko mohou být v některých případech kritériem nápomocným k určení, zda se jedná o podnik. Již ve výše uvedeném případě *Pavlov* Soud konstatoval, že je nutné zdravotnické pracovníky považovat za podniky, neboť (mimo jiné) „[...] *podstupují rovněž finanční riziko spojené s provozováním této služby*“⁵³. Jak uvedl generální advokát Ruis-Jarabo Colomer ve svém stanovisku ze dne 25. března 1998 k případu *Becu*, „*je to právě schopnost podstupovat finanční rizika, která umožňuje považovat hospodářský subjekt za jednotku se skutečnou účastí na obchodu, tedy považovat jej za podnik*“⁵⁴. Proto například v případě *Poucet a Pistre* nebylo možno poskytovatele sociálního pojištění označit za podnik, neboť hospodářské riziko bylo v jejich případě rozprostřeno mezi všechny účastníky pojistného systému. Na základě principu solidarity ti, již byli v přebytku, přispívali na ostatní osoby. Hospodářské riziko tedy nedopadalo na poskytovatele sociálního pojištění⁵⁵.

Stejně jako hledisko dosažení zisku ani zjištění hospodářského rizika nemůže samostatně vést k závěru, zda se jedná, či nejedná o podnik. Jako podpůrné kritérium však může pomoci při určení, kdy se o hospodářskou aktivitu jednat nebude. Tak tomu bylo například

⁵¹ Stanovisko generálního advokáta F. Jacobse ze dne 22. května 2003 ke spojeným případům C-264/01, C-306/01, C-354/01 a C-355/01, AOK Bundesverband, bod 27.

⁵² Rozsudek ze dne 16. července 2009, *SELEX Sistemi Integrati SpA v Komise*, T-155/04, Sb. rozh. s. II-04797, bod 77.

⁵³ Rozsudek ze dne 12. září 2000, *Pavel Pavlov a ostatní v Stichting Pensioenfonds Mesche Specialisten*, bod 76 (překlad autorky).

⁵⁴ Stanovisko generálního advokáta R. Colomera ze dne 25. března 1998 k rozsudku ze dne 16. září 1999, *Becu*, C-22/98, bod 53 (překlad autorky).

⁵⁵ Rozsudek ze dne 17. února 1993, *Christian Poucet v Assurances Generales de France (AGF)) a Caisse Mutuelle Regionale du Languedos-Roussillon (Camurlac) a Daniel Pistre v Caisse Autonome Nationale de Compensation de l'Assurance Vieillesse des Artisans (Cancava)*, spojené případy C-159/91 a C-160/91, bod 12.

v případě *Albany*, kde právě absence hospodářské rizika odůvodnila, proč zaměstnanci nemohou být považováni za podnik⁵⁶.

Za výkon hospodářské činnosti lze tedy označit jakoukoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na určitém trhu. Hledisko dosažení zisku zde není rozhodující, ačkoli by hospodářská jednotka měla být alespoň hypoteticky způsobilá jej dosáhnout⁵⁷. Podpůrným kritériem je rovněž hospodářské riziko, které podnik při výkonu hospodářské činnosti podstupuje.

2.3. Shrnutí

Pojem podnik není v právních předpisech Evropské unie definován a jeho obsah nacházíme v judikatuře Soudního dvora a v aplikační praxi Komise. Z konstantní judikatury vyplývá, že pojetí podniku v evropském soutěžní právu je funkční a dynamické, nikoli statické či institucionální, a že obsah tohoto pojmu nemusí být v čase neměnný⁵⁸. O. Odudu ve své publikaci dokonce uvádí, že „článek 81 odst. 1 SES není vůbec adresován entitám, ale namísto toho spíše adresuje činnosti [...]. Entity jsou vždy adresovány pouze ve vztahu k určitým činnostem. Vzhledem k tomu je někdy určitá jednotka podnikem a jindy zase není: neexistují žádné jednotky, které by nemohly být považovány za podniky, pouze činnosti, které nejsou považovány za hospodářské. Funkční pojetí znamená, že relevantní otázkou je nikoliv, kdo je podnikem, ale co je hospodářskou činností.“⁵⁹ Toto funkční pojetí v zásadě umožňuje vztáhnout působnost soutěžněprávních norem na všechny hospodářské jednotky bez ohledu na jejich právní subjektivitu nebo způsob financování⁶⁰. Rovněž tak umožňuje překlenout rozdíly ve formách jednotlivých subjektů podle vnitrostátních právních řádů členských států.

V této kapitole byly naznačeny základní znaky podniku ve smyslu evropského soutěžního práva, tedy hospodářská jednotka a hospodářská činnost, přičemž důraz byl kladen především na hledisko hospodářské činnosti. Ta byla charakterizována nabízením zboží a služeb na trhu, potenciální možností dosáhnout zisku a podstupováním hospodářského rizika.

⁵⁶ Stanovisko generálního advokáta F. Jacobse ze dne 28. ledna 1999 k rozsudku ze dne 21. září 1999, *Albany International BV v Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie*, bod 215.

⁵⁷ FAULL, Jonathan. NIKPAY, Ali. *The EC Law of Competition*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 65 – 66.

⁵⁸ KINDL, Milan, MUNKOVÁ, Jindřiška. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 4.

⁵⁹ ODUDU, Okeoghene. *The Boundaries of EC Competition Law: The Scope of Article 81*. New York: Oxford University Press, 2006, s. 25. Překlad v KINDL, Milan, MUNKOVÁ, Jindřiška. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 38.

⁶⁰ EZRACHI, Ariel. *EU Competition Law – An Analytical Guide to the Leading Cases*. 2. vydání. Oxford: Hart Publishing, 2010, s. 1.

Poslední dvě možnosti však samy o sobě neurčují, zda jednotka vykonává hospodářskou činnost, a jsou spíše podpůrného charakteru.

Na celé řadě případů z judikatury Soudního dvora bylo demonstrováno, že jeho přístup k unijnímu konceptu podniku se konstantně vyvíjí a jeho vymezení je pořád značně široké. Nabízí se otázka, zda tímto širokým pojetím není narušena právní jistota subjektů, jelikož nejsou dána striktní kritéria, na základě kterých by bylo možné určit, kdo je adresátem soutěžněprávních norem. Příliš široké pojetí hospodářské aktivity, potažmo celého podniku by mohlo rovněž vést k neomezenému rozšiřování oblasti působnosti soutěžního práva⁶¹. Příliš široké vymezení adresátů evropských soutěžněprávních norem by mohlo vést k přesáhnutí kompetencí, které byly Evropské unii svěřeny členskými státy.

Možným řešením tohoto problému by bylo vytvoření několikastupňového testu, na jehož základě by Soudní dvůr ale i národní soudy a další orgány aplikující soutěžní právo byly schopny s jistotou říci, ve kterých případech se jedná o podnik ve smyslu evropského soutěžního práva. Tento test by měl vycházet ze znaků hospodářské aktivity, které byly rozebrány v této kapitole.

⁶¹ Srov. např. Stanovisko generálního advokáta P. Madura ze dne 10. listopadu 2005 k rozsudku ze dne 4. března 2003, *Federación Nacional de Empresas de Instrumentación Científica, Médica, Técnica y Dental (FENIN) v Komise*, T-319/99, bod 27.

3. Soutěžitel jako adresát českého soutěžního práva

3.1. Soukromoprávní úprava

Již v úvodu první kapitoly byl naznačen rozdíl mezi soukromoprávní a veřejnoprávní ochranou hospodářské soutěže v českém právním řádu. Soukromoprávní ochrana se soustřeďuje na ochranu kvality samotné hospodářské soutěže, zájmy soutěžitelů a ochranu spotřebitelů, která v poslední době stále více nabývá na významu⁶². Ačkoli předpisy soutěžního práva, které jsou soukromoprávní povahy, nejsou předmětem této práce, je vhodné na tomto místě alespoň stručně zmínit jejich obsah především s důrazem na definici pojmu soutěžitel.

Úprava nekalé soutěže netvoří samostatný zákon, nýbrž je součástí občanského zákoníku. Samostatný zákon neexistoval ani před rekodifikací soukromého práva, kdy se nekalá soutěž nacházela v obchodním zákoníku (ObchZ). Ustanovení § 41 ObchZ vymezovalo soutěžitele, jako „*fyzické a právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže, i když nejsou podnikatelé*“⁶³. Nový občanský zákoník (ObčZ) přinesl formálně (nikoli však věcně) odlišné pojetí. Soutěžitele charakterizuje obecně jako toho, „*kdo se účastní hospodářské soutěže*“⁶⁴. Soutěžiteli jsou tedy nadále fyzické i právnické osoby. Pro nadbytečnost byl odstraněn dovětek „*i když nejsou podnikatelé*“, který se nacházel v původním znění § 41 ObchZ. Jak je zřejmé z textu dále, pojetí soutěžitele v soukromém právu je užší než v právu veřejném. V rámci úpravy nekalé soutěže se za soutěžitele považují pouze fyzické či právnické osoby, tedy osoby disponující právní subjektivitou.

Vzhledem k věcné shodě ve vymezení soutěžitele dle § 41 ObchZ a § 2972 ObčZ je dosavadní judikatura použitelná i na případy, ve kterých se na otázky nekalé soutěže použije již nový občanský zákoník⁶⁵.

3.2. Veřejnoprávní úprava

České soutěžní právo, ať už jeho soukromoprávní či veřejnoprávní část, muselo po revolučním roce 1989 reagovat na změny, které s sebou přinesl pád totalitního režimu. Hospodářský sektor byl v období komunismu monopolizován, jeho řídicím subjektem byl stát. První zásadní změnou tedy byla sektorová privatizace, obnovení soukromého vlastnictví a s tím související rozmach hospodářské soutěže, pro kterou bylo nutné stanovit odpovídající pravidla.

⁶² ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 14.

⁶³ § 41 zákona č. 415/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁴ § 2972 zákona č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 – 3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1756.

Z toho vyplýval druhý důležitý předpoklad, a sice vytvořit takové prostředí, ve kterém působící subjekty nebudou zneužívat své nově nabyté hospodářské postavení k omezení nebo vyloučení soutěže. Kromě vnitrostátních potřeb měla nová úprava soutěžního práva rovněž reflektovat principy soutěžního práva, které už byly dány v rámci Evropských společenství.

Výsledkem legislativní činnosti v porevolučním období byl zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (ZOHS 1991). Tento zákon nabyl účinnosti 1. března 1991, tedy ještě před účinností Ústavy, občanského zákoníku či obchodního zákoníku. Z toho plynuly i nesrovnalosti v terminologii⁶⁶.

Kromě nedostatků v rovině terminologické původní ZOHS 1991 rovněž nerozlišoval mezi horizontálními a vertikálními dohodami, nevztahoval se na jednání sdružení podnikatelů, kterým tak nebylo možné ukládat sankce za porušení soutěžního práva⁶⁷, a k aplikaci domněnky existence dominantního postavení na trhu postačovalo třicet procent tržního podílu⁶⁸ oproti dnešním čtyřiceti⁶⁹. Po celou dobu své účinnosti se ZOHS 1991 vztahoval rovněž na jednání orgánů státní správy a územní samosprávy, které by mohlo omezit nebo vyloučit hospodářskou soutěž. Zásadním nedostatkem však byla nemožnost jejich protisoutěžní jednání účinně sankcionovat. Od těchto orgánů bylo možné pouze žádat nápravu, kterou ale nešlo vynucovat⁷⁰.

ZOHS 1991 byl v roce 2001 nahrazen zákonem č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (ZOHS 2001). Ačkoli i předchozí ZOHS 1991 vycházel ze základů evropského soutěžního práva, nový zákon měl jednak odstranit nedostatky, které ZOHS 1991 obsahoval a které už byly zmíněny výše, a hlavně české soutěžní právo co nejvíce přiblížit tomu evropskému. Zásadním mezníkem byl 1. květen 2004, kdy se evropské soutěžní právo díky vstupu do Evropské unie stalo přímo aplikovatelným na území České republiky. Za dobu své účinnosti prošel ZOHS 2001 již několika novelizacemi. Jedna z prvních novel (č. 340/2004 Sb.) souvisela právě se vstupem České republiky do Evropské unie a připravila podmínky pro přímou aplikaci evropského práva.

⁶⁶ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Vývoj soutěžního práva* [online]. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2012 [cit. 21. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu/vyvoj-soutezniho-prava.html>>.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ § 3 odst. 3 písm. d) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění účinném do 28. října 1992.

⁶⁹ § 10 odst. 3 zákona č. 143/2001, o ochraně hospodářské soutěže.

⁷⁰ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Vývoj soutěžního práva* [online]. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2012 [cit. 21. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu/vyvoj-soutezniho-prava.html>>. Tento nedostatek byl odstraněn až novelou zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. V současné době je možné orgánu veřejné správy udělit pokutu až do výše 10 milionů Kč (§ 22a ZOHS 2001). Zároveň byl rozšířen okruh orgánů veřejné správy, na které dopadají normy soutěžního práva, a to o orgány zájmové samosprávy při přeneseném výkonu státní správy (§ 1 odst. 1 písm. d) ZOHS 2001).

Ačkoli již uplynulo dvacet pět let od podpisu takzvané Asociační dohody⁷¹, která upravovala vztahy mezi Českou republikou a Evropskou unií před vstupem ČR do EU a zakládala přidružení země k Unii, nedošlo v oblasti adresátů soutěžního práva k žádoucí úplné harmonizaci. Rozdíly v rovině terminologické i obsahové byly do jisté míry pochopitelné v období, kdy Česká republika byla pouze přístupovou zemí. Česká republika je však čtrnáct let plnohodnotným členem Evropské unie, k úplné jednotnosti pojmů podnik a soutěžitel přesto dosud nedošlo. V následujících částech budou představeny rozdíly mezi oběma koncepty, problémy, které tato odlišnost může vyvolávat, i možné varianty řešení.

3.3. Soutěžitel

Pro lepší pochopení současného konceptu soutěžitele je nutné nejprve stručně nastínit jeho historický vývoj. Jak již bylo uvedeno výše, porevoluční vývoj s sebou přinesl návrat k oddělení soukromého a veřejného práva. Soukromoprávní část soutěžního práva byla vtělena do obchodního zákoníku, zatímco veřejnoprávní část se dočkala samostatného zákona v podobě ZOHS 1991.

V původním znění ZOHS 1991 byli za adresáty soutěžněprávních norem označeni podnikatelé, tedy „*fyzické a právnické osoby při jejich podnikatelské činnosti*“⁷². To s sebou však přineslo terminologické problémy, neboť podnikatel již byl legislativně definován v § 2 odst. 2 obchodního zákoníku, avšak toto vymezení bylo odlišné⁷³. Tato nesrovnalost byla odstraněna až novelou zákona č. 286/1993 Sb. účinnou od 29. listopadu 1993. Za soutěžitele tak byly označeny „*fyzické a právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže, i když nejsou podnikatelé*“⁷⁴, a rovněž orgány státní správy a orgány územních samosprávných celků.

Zákonodárce v této době nevyužil prováděné novelizace k tomu, aby nevhodné pojetí soutěžitele nahradil evropským konceptem podniku, byť již v té době probíhala přístupová jednání⁷⁵ a k pojmu „podnik“ existovala již poměrně obsáhlá judikatura. Uváděným důvodem, proč soutěžitel nebyl nahrazen podnikem, je skutečnost, že podnik už byl obsažen v obchodním zákoníku a byl definován jako „*soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek*

⁷¹ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé č. 7/1995 Sb.

⁷² § 1 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění účinném do 28. října 1992.

⁷³ § 2 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník: „*Podnikatelem podle tohoto zákona je:*

a) *osoba zapsaná v obchodním rejstříku,*

b) *osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,*

c) *osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,*

d) *fyzická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.“*

⁷⁴ § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 286/1993 Sb.

⁷⁵ ZENKNER, Petr. *Vstup ČR do EU* [online]. Euroskop.cz [cit. 7. února 2018]. Dostupné na <<https://www.euroskop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/>>.

podnikání“, tedy věc hromadná, na jejíž právní poměry se použijí ustanovení o věcech v právním smyslu⁷⁶. Ačkoli tato legální definice byla určena pouze pro účely obchodního zákoníku, lze pochopit, že by zavedení termínu „podnik“ jako adresáta soutěžního práva mohlo způsobit komplikace. Na druhou stranu lze však argumentovat tím, že například soutěžitel je rovněž vymezen zvláště pro účely zákona o ochraně hospodářské soutěže a pro právo nekalé soutěže obsažené v pramenech soukromého práva a nečiní to v současné praxi žádné problémy. Některé prameny uvádějí, že tento terminologický nedostatek bylo možné rovněž překlenout zavedením termínu „podnikatelská jednotka“⁷⁷ obsaženého v článku 64 tzv. Asociační dohody⁷⁸. Ani touto cestou se však zákonodárce nevydal.

Soutěžitel byl tedy v počátcích českého soutěžního práva pouze legislativní zkratkou, která označovala fyzické a právnické osoby, tj. osoby nadané právní subjektivitou, které se účastní hospodářské soutěže, aniž by byl vyžadován podnikatelský charakter jejich aktivity⁷⁹.

Tento přístup byl opuštěn přijetím nového zákona o ochraně hospodářské soutěže. Ten z legislativní zkratky soutěžitele vytvořil přímo adresáta soutěžněprávních norem⁸⁰. Soutěžiteli se dle § 2 odst. 1 ZOHS 2001 rozumí *fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právnickými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli.*

Současná koncepce tedy vychází z toho, že se o soutěžitele jedná, pokud jde o

1. právnické a fyzické osoby a různé formy jejich sdružení (bez ohledu na jejich právní subjektivitu),
2. pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat.

Při srovnání evropského modelu podniku, který je charakteristický jednotkou vykonávající hospodářskou činnost, a českého pojmu soutěžitele, za kterého jsou považovány

⁷⁶ § 5 odst. 1, odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ Srov. např. ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 478. MUNKOVÁ, Jindřiška. Podnik jako adresát normy v soutěžním právu. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 17, s. 625.

⁷⁸ Čl. 64 odst. 1 bod (i) Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé č. 7/1995 Sb.

⁷⁹ MUNKOVÁ, Jindřiška. Podnik jako adresát normy v soutěžním právu. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 17, s. 626.

⁸⁰ Judikatura však s pojmem soutěžitele jako s legislativní zkratkou nadále pracuje. Srov. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. března 2005, sp. zn. 29 Ca 110/2003 Česká lékařská komora: „*Pojem soutěžitele je legislativní zkratkou pro prakticky jakékoli subjekty (dokonce i non subjekty), které se (alespoň nepřímo) účastní hospodářské soutěže.*“

osoby a jejich seskupování účastníci se hospodářské soutěže či ji ovlivňující, jedná se o vymezení do značné míry podobná, nikoli však identická.

3.3.1 Osoby a jejich seskupení

Prvním znakem jak podniku, tak soutěžitele je, že se jedná o určitou jednotku, která může být tvořena fyzickou či právnickou osobou, ale také jejich sdružením. V tomto znaku se oba koncepty v podstatě shodují, neboť jak již bylo uvedeno v předešlé kapitole, podnik je hospodářskou jednotkou, která se může skládat z několika fyzických či právnických osob⁸¹. Osobní pojetí soutěžitele v českém právu je rovněž široké a jak uvádí důvodová zpráva k ZOHS „dovoluje do osobní působnosti zákona zahrnout i sdružení bez právní subjektivity (např. sdružení osob podle § 829 občanského zákoníku⁸², anebo různé formy podnikatelského seskupování zahrnující např. vztahy mezi koncernem a koncernovým podnikem, mateřskou a dceřinou společností apod.)“⁸³. Rozlišení mezi situacemi, kdy například dceřiná společnost či jiná část koncernu vystupuje jako samostatný soutěžitel a kdy tvoří s jiným subjektem jedinou jednotku, je tedy stejné jako u podniku a rozhodující se zde míra samostatnosti, s jakou daná složka jedná. Tuto skutečnost potvrdil rovněž Nejvyšší správní soud v rozhodnutí *Česká rafinérská* z roku 2007, kde shrnuje: „Na jedné straně mohou být za soutěžitele (podniky) považována i různá uskupení bez právní subjektivity, na druhou stranu některé obchodní společnosti nejsou za samostatné soutěžitele (podniky) považovány. Za druhý zmiňovaný příklad mohou být považovány právě např. obchodní společnosti (dcery) zcela kontrolované jinou společností (matkou). Dceřiné společnosti vytvářejí spolu s mateřskou společností koncern, který je považován za jedinou hospodářskou jednotku, která se jako celek považuje za soutěžitele (podnik), pokud je splněna podmínka, že dceřiné společnosti nemohou skutečně autonomně určovat své jednání na trhu, nýbrž musí následovat pokyny mateřské společnosti, která je kontroluje [...]. Jednání uvnitř této hospodářské jednotky pak není považováno za soutěžně relevantní, pokud nemá vliv na ostatní soutěžitele nebo spotřebitele.“⁸⁴ Nejvyšší správní soud rovněž zdůraznil, že „[k]ritériem nemůže být pouze to, zda jedna společnost má většinový podíl v jiné společnosti. Důležité je, zda obecně a v konkrétním posuzovaném případě zvláště mateřská společnost dává dceřiné společnosti pokyny a je reálně schopna jejich realizaci vynutit. V žádném případě nepostačuje možnost mateřské společnosti určité jednání dcery

⁸¹ Srov. např. Rozsudek ze dne 12. července 1984, *Hydrotherm Gerätebau GmbH v Compact*, 170/83, bod 11.

⁸² § 829 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, obsahoval ustanovení o smlouvě o sdružení.

⁸³ Důvodová zpráva k zákonu č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Sněmovní tisk č. 704, 2004, III. volební období.

⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. října 2007, sp. zn. 5 As 61/2005-197.

*blokovat*⁸⁵. Nejvyšší správní soud tak navázal na argumentaci Krajského soudu v Brně, který již v roce 2005 vymezil soutěžitele jako jednu hospodářskou jednotku, která se může skládat i z více subjektů⁸⁶. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže se však s tímto konceptem ztotožnil až v roce 2008 v rozhodnutí k případu *Kofola*⁸⁷. V tomto rozhodnutí se však z větší části zaměřoval spíše na otázky procesní povahy, a sice přičitatelnost porušení soutěžních pravidel určité fyzické nebo právnické osobě, otázku adresování rozhodnutí a ukládání pokuty.

I v případech, kdy mateřská společnost vykonává nad dceřinou společností kontrolu, se tedy nemusí nutně jednat o jednoho soutěžitele a je rovněž možné, aby tyto subjekty byly navzájem v soutěžním vztahu⁸⁸.

Nejvyšší správní soud v rozhodnutí *Česká rafinérská* rovněž potvrdil, že pro pojetí soutěžitele je (stejně jako pro podnik) nerozhodná právní subjektivita jednotky. Tímto eurokonformním výkladem je tedy zajištěno, že vymezení adresátů soutěžního práva na národní a evropské úrovni je v otázce právní subjektivity shodné.

Vedle samostatných fyzických a právnických osob zákon o ochraně hospodářské soutěže v § 2 odst. 1 za podskupinu soutěžitele označuje rovněž sdružení soutěžitelů⁸⁹. Zákon zde cílí na nejrůznější podoby seskupování, zejména například na profesní komory a svazy. Ty totiž mohou, ač samy hospodářskou činnost přímo nevyvíjejí, ovlivnit hospodářskou soutěž a narušit tak rovněž práva spotřebitelů. Z pohledu ústavního práva pak tato sdružení představují realizaci zájmové či stavovské samosprávy (typicky u tzv. svobodných povolání). Sdružení soutěžitelů se zpravidla nevyznačuje tím, že by samo uskutečňovalo ekonomickou aktivitu na trhu, nýbrž sdružuje představitele určité profese nebo oboru, „*ať už za účelem jejich zájmů, udržování a zkvalitňování úrovně dané profese, pro potřeby činnosti vzdělávací, výzkumné,*

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 18. ledna 2005, sp. zn. 29 Ca 215/2003. Názor Krajského soudu, že rozhodující je abstraktní možnost mateřské společnosti ovládat dceřinou společnost, však byl Nejvyšším správním soudem překonán.

⁸⁷ PETR, Michal. Podniky, koncerny, dceřiné společnosti... kdo vlastně odpovídá za porušení soutěžního práva? *Antitrust*, 2013, roč. 4, č. 2, s. 46.

⁸⁸ Opačně RAUS, David. NERUDA, Robert. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář a souvisící české i komunitární předpisy*. 2. vydání. Praha: Linde a.s., 2006, s. 48: „Vzhledem k tomu, že nelze předpokládat, že subjekty, které tvoří jednu hospodářskou skupinu, si budou účinně konkurovat, vztahy mezi takovými subjekty nemohou být klasifikovány jako dohoda nebo jednání ve shodě narušující soutěž.“

⁸⁹ Původní ZOHS 1991 měl za adresáta norem soutěžního práva označovat podnikatele. To však vyvolalo problém, neboť nejenže ten již byl definován v obchodním zákoníku, ale nezahrnoval právě sdružení (zájmová či profesní), jelikož ta sama o sobě podnikateli nebyla. Nelze však opomenout, že svou činností mohou hospodářskou soutěž významně ovlivnit, proto bylo od tohoto konceptu vymezení adresáta ZOHS 1991 upuštěno. Blíže MUNKOVÁ, Jindřiška. Podnik jako adresát normy v soutěžním právu. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 17, s. 626.

nebo s cílem prezentovat a zastupovat daný obor na veřejnosti, mezinárodním poli, vůči odborným či vzdělávacím institucím, jiným oborovým sdružením a podobně⁹⁰“.

Sdružení soutěžitelů v podobě například zmíněných profesních komor či svazů dohlíží na výkon profese osob, které sdružují, přičemž tato pravomoc jim může být svěřena i zákonem⁹¹. Často bývá rovněž výkon profese vázán na členství v takovém sdružení⁹². Při výkonu své pravomoci mohou sdružení soutěžitelů ovlivnit hospodářskou soutěž například tím, že vydávají závazné cenové sazebníky, snaží se o omezení reklamy (například v případě České advokátní komory) či při přijímání stanov nereflktují požadavky na fungování hospodářské soutěže mezi členy sdružení⁹³.

Lze si rovněž povšimnout, že výkon profesí, které se sdružují ve sdružení soutěžitelů, bývá často silně regulován zákonem⁹⁴. Mezi takové profese se řadí například advokáti, exekutoři či notáři⁹⁵. Při legislativním procesu však ne vždy bývá dostatečně brán zřetel na hledisko fungování hospodářské soutěže, což může vést k tomu, že součástí takových zákonů jsou i ustanovení omezující či vylučující hospodářskou soutěž⁹⁶. Na tomto místě je zajímavé připomenout rozsudek Soudního dvora ve věci *CIF*. Soudní dvůr totiž judikoval, že pokud národní právní řád členského státu přímo ukládá sdružení soutěžitelů přijmout rozhodnutí, které porušuje článek 101 SFEU, nemůže být tomuto sdružení za takové rozhodnutí uložena pokuta. Pokud však sdružení soutěžitelů bude v zakázaném jednání pokračovat, je už pokuta namístě⁹⁷.

S ohledem na výše uvedené se nelze divit, že rozhodnutí sdružení soutěžitelů bývají poměrně často předmětem rozhodovací činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže zejména v oblasti zakázaných dohod⁹⁸. Za jednání, které zvláště ohrožuje fungování

⁹⁰ Rozhodnutí Úřadu ze dne 17. října 2017, sp. zn. ÚOHS-S0425/2016/KD-29477/2017/850/RSK, bod 43.

⁹¹ Například Exekutorská komora je zřízena zákonem č. 120/2001 Sb., exekuční řád, který jí dává pravomoc vykonávat dohled nad činností exekutora a nad řízením činnosti exekutorského úřadu. Členství v Exekutorské komoře je navíc pro všechny exekutory ze zákona povinné.

⁹² Typickým příkladem je výkon advokacie vázaný na členství v České advokátní komoře. Srov. § 4 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

⁹³ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Sdružení soutěžitelů v hospodářské soutěži* [online]. uohs.cz, 16. října 2014 [cit. 12. února 2018]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html#2013>>.

⁹⁴ Příkladem může být již zmíněný zákon o advokacii, exekuční řád, ale také zákon o auditorech, kteří jsou sdruženi v Komoře auditorů ČR či zákon o patentových zástupcích, kteří se sdružují v Komoře patentových zástupců.

⁹⁵ Mimo právnické profese však například také lékaři a lékárníci, architekti či inženýři.

⁹⁶ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Sdružení soutěžitelů v hospodářské soutěži* [online]. uohs.cz, 16. října 2014 [cit. 12. února 2018]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html#2013>>.

⁹⁷ Rozsudek ze dne 9. září 2003, *Conorzio Industrie Fiammiferi (CIF) v Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato*, C- 198/01.

⁹⁸ Z poslední doby lze jmenovat například Rozhodnutí Úřadu ze dne 17. října 2017, sp. zn. ÚOHS-S0425/2016/KD-29477/2017/850/RSK (*Asociace silničních a odtahových služeb, z. s.*), Rozhodnutí Úřadu ze dne 17. října 2016, sp. zn. ÚOHS-S0569/2015/KD-42098/2016/852/MAd (*Česká asociace barelových watercoolerů*

hospodářské soutěže, ÚOHS dlouhodobě označuje především činnost sdružení soutěžitelů spočívající v unifikaci cen a obchodních či dalších podmínek u členů sdružení⁹⁹. Jedním z posledních případů, kterými se ÚOHS v této oblasti zabýval, bylo posuzování rozhodnutí sdružení soutěžitelů ve věci *Asociace silničních a odtahových služeb* („Asociace“). V tomto případě se jednalo o sdružení soutěžitelů, které sdružovalo poskytovatele silničních a odtahových služeb, a jehož činnost spočívala ve schvalování a přijímání stanovisek, hájení zájmů členů sdružení, jednání s asistenčními společnostmi či spolupráci s orgány státní správy při práci na novelizaci legislativy, která se na oblast činnosti členů sdružení vztahuje¹⁰⁰. Asociace na svých webových stránkách v průběhu let 2013 až 2017 zveřejnila celkem tři doporučené ceníky, které obsahovaly rozpis sazeb za jednotlivé úkony odtahové služby. ÚOHS toto stanovení doporučených cen posoudil podle § 3 odst. 1 ZOHS jako zakázané a neplatné rozhodnutí sdružení soutěžitelů¹⁰¹. Asociaci označil za typického představitele sdružení soutěžitelů, neboť svou činností, která byla popsána výše, může ovlivňovat hospodářskou činnost na horizontální úrovni mezi poskytovateli služeb na trhu odtahových služeb na území České republiky¹⁰².

Sdružení soutěžitelů v kontextu evropského práva odpovídá sdružení podniků. Článek 101 SFEU sdružení podniků označuje za jednoho z adresátů soutěžněprávních norem. Soudní dvůr již v rozsudku *Cement* z roku 2000 konstatoval, že rozhodnutí sdružení podniků může být dohodou podle článku 101 SFEU, i když sdružení samo nevykonává obchodní či hospodářskou činnost¹⁰³. V nedávném rozhodnutí *CHEZ Elektro Bulgaria*¹⁰⁴ se Soudní dvůr zabýval jednou z častých činností sdružení podniků, které jsou schopné narušit hospodářskou soutěž, a to

ČABW z. s.) nebo Rozhodnutí Úřadu ze dne 5. září 2016, sp. zn. ÚOHS-S44/2015/KD-29931/2016/852/PBe (*Profesní a etický kodex znalce a odhadce majetku*).

⁹⁹ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Sdružení soutěžitelů v hospodářské soutěži* [online]. uohs.cz, 16. října 2014 [cit. 12. února 2018]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html#2013>>.

¹⁰⁰ Rozhodnutí Úřadu ze dne 17. října 2017, sp. zn. ÚOHS-S0425/2016/KD-29477/2017/850/RSk.

¹⁰¹ Z konstantní judikatury českých soudů a Soudního dvora jakož i z ustálené rozhodovací praxe ÚOHS a Evropské komise vyplývá, že pojem rozhodnutí sdružení soutěžitelů je nutné chápat velmi široce, aby byla zajištěna vysoká aplikovatelnost ustanovení vztahujících se k zakázaným rozhodnutím sdružení soutěžitelů. Nerozhodná je forma tohoto aktu, může se jednat například o rozhodnutí, opatření, stanovy či interní předpisy. Rozhodnutí může mít rovněž pouze doporučující charakter a nemusí být pro členy sdružení závazné. Postačí, pokud se jedná o „[...] věrný projev vůle sdružení koordinovat chování svých členů bez ohledu na to, jaká je právní kvalifikace takového doporučení“. Srov. Rozsudek ze dne 27. ledna 1987, *Verband der Sachversicherer e. V. v Komise*, 45/85.

¹⁰² Rozhodnutí Úřadu ze dne 17. října 2017, sp. zn. ÚOHS-S0425/2016/KD-29477/2017/850/RSk. O kasační stížnosti v obdobném případě rozhodoval rovněž Nejvyšší správní soud. Srov. Rozsudek ze dne 31. března 2009, sp. zn. 8 Afs 18/2007-81.

¹⁰³ Rozsudek Tribunálu ze dne 15. března 2000, *Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique a ostatní*, ve spojených případech T-25, 26, 30-32, 34-39, 42-46, 48, 50-65/95, 68-71, 87, 88, 103 a T-104/95, II-00491.

¹⁰⁴ Rozsudek ze dne 23. listopadu 2017, *CHEZ Elektro Bulgaria*, ve spojených případech C-427/16 a C-428/16 (dosud nepublikováno).

stanovováním minimálních cen. Bulharská profesní organizace advokátů Nejvyšší advokátní rada přijala vyhlášku stanovující minimální odměnu advokáta za poskytnuté právní služby. Vnitrostátní právní úprava neumožňovala advokátovi a jeho klientovi sjednat si odměnu nižší než tu stanovenou vyhláškou, aniž by se tím advokát vystavil riziku disciplinárního řízení. Zároveň ani soudy nemohly přiznat jako náhradu nákladů za právní zastoupení částku nižší než stanovenou ve vyhlášce¹⁰⁵. V případě bylo rovněž důležité posoudit, zda Nejvyšší advokátní rada nevykonává přeneseně pravomoci bulharských orgánů veřejné moci. Soudní dvůr však nezjistil v bulharském právním řádu ustanovení, která by zaručovala, že Nejvyšší advokátní rada působí jako složka veřejné moci v obecném zájmu a podléhá účinné kontrole státu. S ohledem na svou činnost je proto Nejvyšší advokátní rada považována za sdružení podniků podle článku 101 SFEU. S odkazem na předchozí judikaturu Soudní dvůr rozhodl, že jednání spočívající ve stanovování minimálních odměn advokátů Nejvyšší advokátní radou je způsobilé narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu ve smyslu článku 101 odst. 1 SFEU.

Na rozdíl od evropského soutěžního práva, kde sdružení podniků tvoří samostatnou kategorii adresátů norem, v českém právu spadají sdružení pod pojem soutěžitele. Z toho však vyplývá, že by tedy sama měla vykonávat hospodářskou činnost, což ale většinou nečiní. Dle dikce ZOHS však postačuje pouhá možnost hospodářské jednotky ovlivnit hospodářskou soutěž, čímž se ovšem dostává nad rámec hospodářské aktivity dle evropského práva. Jelikož se tato problematika dotýká spíše druhého znaku soutěžitele, je o ní blíže pojednáno v následující podkapitole.

Jak plyne z výše uvedeného, české soudy i ÚOHS ve své rozhodovací činnosti dospěly ke konstantnímu chápání soutěžitele jako jednotné hospodářské jednotky, která se může skládat z několika samostatných subjektů (mateřská a dceřiná společnost), přičemž Nejvyšší správní soud klade důraz především na posuzování možnosti mateřské společnosti v konkrétním případě udělovat dceřiné společnosti pokyny a rovněž vynucovat jejich plnění, nikoli pouze na tzv. negativní kontrolu spočívající v možnosti blokovat jednání dceřiné společnosti.

Druhou skupinou uvedenou v § 2 odst. 1 ZOHS jsou sdružení soutěžitelů, která jsou častým účastníkem řízení před ÚOHS. Tato seskupení sama nevyvíjejí hospodářskou činnost za účelem zisku, ale sdružováním soutěžitelů mohou ovlivnit fungování hospodářské soutěže až do té míry, že ji omezují či úplně vylučují.

¹⁰⁵ Rozsudek ze dne 23. listopadu 2017, *CHEZ Elektro Bulgaria*, ve spojených případech C-427/16 a C-428/16 (dosud nepublikováno).

České i unijní právo přistupují k vymezení prvního znaku soutěžitele či podniku shodně. Obecně se tedy jedná o hospodářskou jednotku bez ohledu na její právní subjektivitu, právní status či způsob financování, případně o sdružení takových jednotek.

3.3.2. Účast na hospodářské soutěži a její ovlivňování

Problematictější otázkou je srovnání druhého znaku soutěžitele a podniku, tedy zda lze účast na hospodářské soutěži či její ovlivňování ztotožnit s výkonem hospodářské činnosti, která byla podrobně rozebrána v první kapitole této práce. Pro podnik v kontextu evropského práva je totiž vyžadováno, aby sám hospodářskou činnost vykonával, tedy pohledem judikatury Soudního dvora nabízel zboží nebo služby na trhu¹⁰⁶. V ZOHS je soutěžitel charakteristický tím, že se účastní hospodářské soutěže nebo ji může svou činností ovlivňovat. Na první pohled je tedy patrné, že chápání hospodářské aktivity v českém právním řádu je nepochybně širší, což ostatně potvrzuje i důvodová zpráva k zákonu o ochraně hospodářské soutěže, která uvádí, že „[ú]častí v soutěži se rozumí nejen podnikání, ale každá aktivita schopna ovlivnit trh bez ohledu na to, zda je či není primárně zaměřená na dosažení zisku“¹⁰⁷. Z tohoto širokého pojetí vyplývá rovněž fakt, že soutěžiteli nemusí být nutně dva navzájem si konkurující subjekty, nýbrž i subjekty vystupujících v tzv. vertikálních dohodách či monopolisté, kteří ostatním subjektům znemožňují účast na soutěži¹⁰⁸. Existence konkurenčního vztahu tak není vyžadována a v kontextu ZOHS nelze hospodářskou soutěž pojímat takto úzce.

V rozhodovací praxi ÚOHS i českých soudů je však patrný značný posun ve vymezení relevantní hospodářské aktivity soutěžitele, který směřuje k restriktivnímu výkladu tohoto pojmu a jeho přiblížení k evropskému chápání hospodářské činnosti. V rozhodnutí z roku 1995 Ministerstvo pro hospodářskou soutěž (dnes Úřad pro ochranu hospodářské soutěže) za soutěžitele označilo Všeobecnou zdravotní pojišťovnu (VZP) s odůvodněním, že „*podmínka účasti na hospodářské soutěži nevyžaduje, aby daný subjekt byl konkurentem nebo vykonával ekonomické činnosti v té samé oblasti jako jím ovlivněný subjekt*“, s čímž lze i dnes bezpochyby souhlasit. Zároveň však Ministerstvo konstatovalo, že „*rozhodující je možnost narušení soutěže, tedy skutečnost, že VZP je schopna svým chováním ovlivňovat tržní strukturu tak, že zabraňuje rozvoji na trhu existující úrovně soutěže*“¹⁰⁹. Pro to, aby pojišťovna naplnila definici

¹⁰⁶ Rozsudek ze dne 16. června 1987, *Komise v Itálie*, 118/85.

¹⁰⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Sněmovní tisk č. 704, 2004, III. volební období. Z judikatury např. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. října 1996, sp. zn. 7 A 134/1995.

¹⁰⁸ RAUS, David. *NERUDA, Robert. Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář a souvisící české i komunitární předpisy*. 2. vydání. Praha: Linde a.s., 2006, s. 43.

¹⁰⁹ Rozhodnutí Ministerstva pro hospodářskou soutěž ze dne 25. dubna 1995, č. j. S 70/94-220. Toto rozhodnutí bylo následně potvrzeno rovněž rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 11. července 1996, sp. zn. 2A 4/96.

soutěžitele, se tedy nevyžadovala přímá hospodářská činnost, nýbrž toliko ovlivnění hospodářské soutěže. Tento přístup byl tedy zcela opačný ke konceptu hospodářské činnosti, který se již vyvinul v evropské judikatuře. Soudní dvůr v rozhodnutí *Poucet & Pistre* konstatoval, že činnost zdravotních pojišťoven, která je sociální povahy, spočívá na zásadě solidarity a je vykonávána bez úmyslu dosažení zisku, není hospodářskou činností, a proto takový subjekt nemůže být považován za podnik¹¹⁰.

Rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v této oblasti se však pod vlivem evropské judikatury postupně změnila. Stěžejním bylo rozhodnutí ve věci *AGEL/Hutnická zaměstnanecká pojišťovna*. Úřad zde dovedl, že ačkoli pojišťovna disponuje významnou tržní silou a je způsobilá negativně ovlivnit hospodářskou soutěž, není považována za soutěžitele, jelikož nevykonává hospodářskou činnost (*economic activity*). Úřad rovněž převzal negativní vymezení hospodářské činnosti: „[...] činnost zdravotních pojišťoven působících v České republice je činností směřující k naplnění sociálních cílů, založených na principu solidarity a neziskovosti. Zejména z těchto důvodů nelze činnost zdravotních pojišťoven při provádění veřejného zdravotního pojištění považovat za činnost hospodářské povahy“¹¹¹. Úřad také s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci *Česká rafinérská* konstatoval, že pojem soutěžitel má být vykládán shodně jako evropský pojem podnik, a proto je i v případě soutěžitele v rámci českého práva nezbytné prokázat, že posuzovaný subjekt vykonává hospodářskou činnost¹¹².

Tohoto přístupu se ÚOHS drží i nadále. Ve stanovisku ke stížnosti Asociace českých a moravských nemocnic Úřad zopakoval, že zdravotní pojišťovny nejsou při poskytování plnění v systému veřejného zdravotního pojištění soutěžiteli ve smyslu § 2 odst. 1 ZOHS. Stížnost Asociace českých a moravských nemocnic směřovala proti Memorandu zdravotních pojišťoven o restrukturalizaci a redukci lůžkového fondu. Podle uvedené Asociace se osm zdravotních pojišťoven dopustilo omezení hospodářské soutěže nedovoleným jednáním ve shodě a zneužitím dominantního postavení. Úřad však znovu zopakoval charakteristické znaky veřejného zdravotního pojištění spočívající na principu solidarity, naplňování sociálních cílů a neziskovosti. Z tohoto důvodu se v případě zdravotních pojišťoven nejedná o výkon hospodářské aktivity a jako subjekty je nelze považovat za soutěžitele. Úřad ovšem závěrem

¹¹⁰ Rozhodnutí ze dne 17. února 1993, *Poucet & Pistre*, C-159/91. Dále srov. např. Rozhodnutí ze dne 16. března 2004, *AOK Bundesverband*, C-264/01, bod 57.

¹¹¹ Rozhodnutí Úřadu ze dne 12. června 2010, sp. zn. ÚOHS-S118/2009/KS-7464/2009/840, bod 29.

¹¹² Tamtéž, bod 23.

připustil, že poklesem zásahů státu do tohoto odvětví a jeho deregulací může dojít k tomu, že se v této oblasti rozšíří prostor pro aplikaci práva hospodářské soutěže¹¹³.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže tedy ve vymezení relevantní činnosti soutěžitele prosadil eurokonformní výklad, kdy tento znak ztotožňuje s evropským konceptem hospodářské činnosti. Tím však oproti znění § 2 odst. 1 ZOHS dochází ke značnému zúžení. Domnívám se ovšem, že takové zúžení je žádoucí. Samotná účast na hospodářské soutěži je vymezena natolik široce, že umožňuje vztáhnout působnost soutěžních norem na ty subjekty, které mohou hospodářskou soutěž skutečně narušit. Druhý znak relevantní činnosti spočívající v možnosti ovlivnění hospodářské soutěže se jeví být spíše nadbytečný. Přináší s sebou navíc riziko prakticky neomezené aplikace soutěžněprávních norem. Pokud by i nadále postačovala pouhá možnost ovlivnění hospodářské soutěže, mohla by působnost soutěžního práva mít prakticky neomezený rozsah. Lze si totiž představit, že téměř každá činnost hospodářského subjektu je způsobilá do jisté míry ovlivnit hospodářskou soutěž. Označit však takový subjekt v každém takovém případě za soutěžitele je nežádoucí.

Tak široké pojetí relevantní činnosti by navíc do činnosti soutěžitele zahrnovalo i případy, které evropská judikatura výslovně popisuje jako výjimky z relevantní aktivity a které byly blíže popsány ve druhé kapitole. Rozdíl mezi českým a evropským vymezením relevantní činnosti by se výrazně projevil například při posouzení, zda soutěžitelem případně podnikem jsou veřejnoprávní instituce či stát. Z evropské judikatury vyplývá, že je třeba zkoumat, zda konkrétní činnost subjektu představuje výkon hospodářské aktivity. Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že například „*stát může vykonávat jak veřejnou moc, tak hospodářskou činnost průmyslové nebo obchodní povahy spočívající v nabízení zboží a služeb na trhu*“¹¹⁴. Rozhodujícím kritériem je, zda povaha dané činnosti vyžaduje, aby byla vykonávána státem, či zda ji může vykonávat i subjekt soukromého sektoru¹¹⁵. Tímto způsobem lze dospět k závěru, že do hospodářské činnosti nelze zahrnout činnost regulatorní povahy a obecně též činnost v oblasti zdravotního pojištění a veřejného zdravotnictví¹¹⁶.

¹¹³ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Zdravotní pojišťovny nejsou soutěžiteli* [online]. uohs.cz, 2. března 2012 [cit. 21. února 2018]. Dostupné na < <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/1425-zdravotni-pojistovny-nejsou-souteziteli.html> >.

¹¹⁴ Rozsudek ze dne 16. června 1987, *Komise v Itálie*, 118/85, bod 7 (překlad autorky).

¹¹⁵ Stanovisko generálního advokáta P. Madura ze dne 10. listopadu 2005 k rozsudku ze dne 4. března 2003, *Federación Nacional de Empresas de Instrumentación Científica, Médica, Técnica y Dental (FENIN) v Komise*, T-319/99, bod 11 a násl.

¹¹⁶ V oblasti zdravotnictví a veřejného pojištění je ovšem situace komplikovanější, neboť tato činnost není vykonávána subjekty ryze veřejnoprávní povahy a sektor zdravotnictví je do jisté míry ovlivněn hospodářskou soutěží.

Z dikce ZOHS by naopak vyplývalo, že subjekt vykonávající v zásadě jakoukoli veřejnoprávní činnost, která je způsobilá ovlivnit hospodářskou soutěž, by byl pokládán za soutěžitele. Přístup ÚOHS, který směřuje k eurokonformnímu výkladu, lze tedy pokládat jediné za správný. Užitím eurokonformního výkladu lze dospět ke ztotožnění relevantní činnosti soutěžitele s hospodářskou aktivitou vymezenou evropskou judikaturou.

Kritérium ovlivnění hospodářské soutěže má dnes význam v případech tzv. sdružení soutěžitelů, o nichž bylo blíže pojednáno v podkapitole 3.3.1. Zásadním rozdílem mezi českou a evropskou úpravou sdružení soutěžitelů totiž je, že v případě evropského práva sdružení tvoří samostatnou kategorii adresátů soutěžního práva, zatímco v českém ZOHS jsou pouze určitou podskupinou soutěžitele¹¹⁷. Z toho vyplývá, že pokud soutěžitel musí vykonávat relevantní aktivitu, aby se na něj vztahovala působnost ZOHS, musí takovou aktivitu vykonávat rovněž sdružení soutěžitelů. Jak již bylo uvedeno ve zmíněné podkapitole, sdružení soutěžitelů ve většině případů neprovozuje hospodářskou činnost. Proto se pro kvalifikaci sdružení jako soutěžitele používá právě druhé kritérium spočívající v možnosti ovlivnit hospodářskou soutěž, což ve výsledku kvalifikuje sdružení jako soutěžitele. Tuto skutečnost potvrzoval rovněž ÚOHS ve své dřívější rozhodovací praxi a aprobovaly ji vrchní soudy stejně jako Nejvyšší správní soud. Vrchní soud v Praze například konstatoval, že „[v]e vztahu ke stanovené osobní působnosti zákona je zřejmé, že se zákon vztahuje i na subjekty, u nichž nelze předpokládat ziskový motiv činnosti, ale jejichž cíle mohou být i pouze jen zčásti ekonomické, avšak i tyto cíle mohou prosazovat aktivitami schopnými ovlivnit hospodářskou soutěž“¹¹⁸.

Poněkud odlišný přístup zaujal Krajský soud v Brně v případě *Asociace užité grafiky a grafického designu*¹¹⁹. Poukázal na skutečnost, že není rozhodné, zda samotné sdružení je soutěžitelem ve smyslu § 2 odst. 1 ZOHS, nýbrž že subjekty v něm sdružené by měly disponovat potřebnou hospodářskou a právní samostatností a relativně trvale vykonávat hospodářskou činnost, přičemž některé aspekty této činnosti by byly ovlivňovány právě rozhodnutím sdružení soutěžitelů. Krajský soud rovněž konstatoval, že „[z]a sdružení soutěžitelů nelze považovat sdružení subjektů, které nelze považovat za soutěžitele“¹²⁰.

¹¹⁷ Srov. např. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. října 2006, č. j. 7 A 134/95-30, dle kterého jsou skupiny označené v § 2 ZOHS legislativní zkratkou „sdružení soutěžitelů“ podskupinou množiny subjektů označené legislativní zkratkou „soutěžitelé“.

¹¹⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22. prosince 1995, sp. zn. 7 A 83/94.

¹¹⁹ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 12. března 2013, sp. zn. 62 Af 58/2012.

¹²⁰ Tamtéž.

S ohledem na výše uvedené lze tedy shrnout, že kritérium „ovlivňování hospodářské soutěže“ v definici soutěžitele v § 2 odst. 1 ZOHS se jeví jako nadbytečné, neboť samotné široké vymezení hospodářské aktivity umožňuje efektivní aplikaci soutěžněprávních norem. Toto kritérium navíc vede k nežádoucímu rozšiřování konceptu hospodářské aktivity, které není zcela v souladu s eurokonformním výkladem, například v případech veřejnoprávních institucí či zdravotních pojišťoven.

V případě sdružení soutěžitelů se jako vhodné ukazuje v souladu s evropským soutěžním právem sdružení soutěžitelů pojmout jako samostatnou kategorii adresátů soutěžního práva. Pokud by sdružení byla nadále zůstala pouze podmnožinou soutěžitele a podmínka ovlivnění hospodářské soutěže by byla opuštěna, aplikovatelnost ZOHS na sdružení soutěžitelů by byla zcela minimální, neboť tato sdružení by nesplňovala podmínku výkonu hospodářské činnosti spočívající v nabízení zboží a služeb. Za v praxi dobře použitelné považuji řešení Krajského soudu v Brně v případě *Asociace užité grafiky a grafického designu*, a sice jako rozhodující použít kritérium, zda se sdružení skládá z autonomních soutěžitelů, kteří vykonávají hospodářskou činnost.

4. Soutěžitel ve světle eurokonformního výkladu

V textu předchozích kapitol byl rozebrán koncept jak soutěžitele, tak podniku. Z tohoto rozboru vyplynulo, že oba pojmy jsou v mnoha aspektech podobné, v některých se však zásadně odlišují. To se týká především druhého znaku, tedy hospodářské aktivity. Již z předchozích kapitol je patrné, že aplikační praxe ÚOHS a soudů se s těmito rozdíly vyrovnává prostřednictvím eurokonformního výkladu.

Ačkoli evropské právo obecně nevyžaduje totožnost obou pojmů¹²¹, je nasnadě, že výrazné rozdíly mohou přinést zásadní problémy při aplikaci soutěžněprávních norem. Vedle toho může navíc dojít ke snížení využitelnosti evropské judikatury.

Nejzásadnějším problémem, který odlišnost obou pojmů vyvolává, je riziko, že zatímco jednání určité entity bude v českém právu považováno za jednání soutěžitele, v evropském právu tato entita znaky soutěžitele nenaplní, či naopak. Pokud se závazků České republiky jako členského státu Evropské unie vyplývá, že předpisy evropského práva jsou součástí českého právního řádu, je logickým požadavkem, aby oba pojmy byly kompatibilní. Z ustanovení čl. 3 Nařízení Rady č. 1/2003 navíc vyplývá, že v oblasti zakázaných dohod, rozhodnutí sdružení podniků či jednání ve vzájemné shodě je v určitých případech možno použít normy evropského i českého soutěžního práva paralelně¹²². Bylo by tedy jistě nesprávné, kdyby paralelní aplikace byla znemožněna z důvodu odlišného vymezení těchto pojmů.

4.1. Paralelní aplikace

Paralelní aplikaci českého a evropského práva na týž skutek téhož subjektu umožňuje rozdílný objekt, tedy zájem, který jednotlivé právní řády chrání. Zatímco zájem českého práva spočívá na ochraně hospodářské soutěže jako takové, v případě evropského práva hraje roli zájem na fungování jednotného vnitřního trhu¹²³. Jelikož jsou tedy objekty rozdílné, nedochází k porušení zásady *ne bis in idem*, což je relevantní zejména v případech, kdy o stejném skutku postupně rozhodnou rozdílné orgány (nejedná se tedy o paralelní aplikaci z časového

¹²¹ Je však samozřejmé, že aplikace vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži nesmí vést k porušení čl. 3 SFEU.

¹²² S paralelní aplikací vnitrostátního a evropského práva počítá rovněž Směrnice EP a Rady 2014/104/EU o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži.

¹²³ PETR, Michal, VAVŘÍČEK, Vladimír. K paralelní aplikaci českého a komunitárního soutěžního práva. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 11, s. 396.

hlediska)¹²⁴. Tento přístup je vedle České republiky aprobován i ve většině členských států Evropské unie¹²⁵.

V českém prostředí se paralelní aplikací českého a evropského soutěžního práva zabýval rovněž Nejvyšší správní soud v případě *RWE Transgas*¹²⁶. Společnosti RWE Transgas byla Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže uložena pokuta a zákaz do budoucna pokračovat ve zneužívání zákazu uvedeného v čl. 82 Smlouvy o založení Evropského společenství (dnešní článek 102 SFEU). Toto rozhodnutí společnost RWE Transgas napadla u Krajského soudu v Brně. Soud následně rozhodnutí v části zrušil a vrátil jej Úřadu k dalšímu řízení s odůvodněním, že je třeba odstranit důvody nepřezkoumatelnosti a jednoznačně určit, zda se jedná o řízení s komunitárním prvkem¹²⁷. Soud totiž vycházel z premisy, že komunitární prvek je v podstatě hraničním určovatelem, který stanoví, zda je v řízení třeba použít předpisy buď práva českého, nebo komunitárního. Pokud tedy orgán v řízení zjistí, že je zde přítomen komunitární prvek, je dle názoru krajského soudu povinen aplikovat výlučně komunitární právní předpisy, a naopak. Následně argumentoval výše zmíněnou zásadou *ne bis in idem* a tvrdil, že na základě této zásady je vyloučeno, aby o témž jednání rozhodoval orgán na základě vnitrostátních předpisů a následně i z pohledu komunitárního práva.

Nejvyšší správní soud se s tímto názorem neztotožnil. Potvrdil, že souběžná aplikace českého a komunitárního práva není vyloučena, neboť každý právní řád má jiný zájem, k čemuž citoval rozhodnutí ve věci *Manfredi*¹²⁸: „[...] v souladu s ustálenou judikaturou se právo Společenství a vnitrostátní právo v oblasti hospodářské soutěže uplatní souběžně, vzhledem k tomu, že se týkají rozdílných aspektů restriktivního jednání. Zatímco články 81 ES a 82 ES se na toto jednání vztahují z důvodu překážek, které z něj mohou vyplývat pro obchod mezi členskými státy, vnitrostátní právní předpisy vycházející z úvah, které jsou zvláštní pro každou vnitrostátní právní úpravu, nahlížejí na restriktivní jednání pouze v tomto rámci.“ Tento názor Nejvyšší správní soud zastával i v rozhodnutí *Tupperware*¹²⁹. Již rozhodnutím RWE Transgas

¹²⁴ Tak tomu bylo například v případech C-298/04 *Manfredi*, C-137/00 *Milk Marque a National Farmers' Union* či v dřívějším sporu *Walt Wilhelm* 14/68. Z novějších rozhodnutí srov. např. Rozsudek ze dne 14. února 2012, *Toshiba*, C-17/10.

¹²⁵ RITTNER, Fritz a kol. *Wettbewerbs- und Kartellrecht: Eine systematische Darstellung des deutschen und europäischen Rechts*. 8. vydání. Heidelberg: C. F. Müller, 2014, s. 299.

¹²⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. března 2014, sp. zn. 5 Afs 15/2012-102.

¹²⁷ Při popisu tohoto rozsudku je použito označení „komunitární“ namísto dnes užívaného „evropský“ z důvodu data vzniku rozhodnutí.

¹²⁸ Rozsudek ze dne 13. července 2006, *Manfredi*, C-298/04, Sb. rozh. s. I-06619, bod 38.

¹²⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. prosince 2008, sp. zn. 7 Afs 7/2008-200.

byla tedy potvrzena možnost paralelní aplikace českého a evropského soutěžního práva v České republice.

Praktický dopad paralelní aplikace na soutěžitele se projevuje především v otázce ukládání pokut za protisoutěžní jednání. Již v rozsudku RWE Transgas Nejvyšší správní soud judikoval, že ÚOHS ukládá sankci v souladu s tzv. absorpční zásadou, tedy že „*vyměří pokutu za jeden ze sbíhajících se deliktů a zároveň je oprávněn v rámci hodnocení závažnosti jednání přihlídnout jakožto k přitěžující okolnosti i k tomu, že bylo spácháno více deliktů*“¹³⁰. Z principu paralelní aplikace vyplývá, že při rozhodování o deliktu může ÚOHS aplikovat jak české tak evropské právo. Při porušení norem českého soutěžního práva tak je současné porušení evropských předpisů o hospodářské soutěži přitěžující okolností.

Někteří autoři naopak uvádějí, že paralelní aplikace porušuje zásadu *ne bis in idem* a argumentují zněním čl. 50 Charty základních práv EU¹³¹ či judikaturou ESLP¹³². Paralelní aplikace však princip *ne bis in idem* porušit nemůže, neboť je vedeno jedno řízení, v jehož rámci jsou aplikovány normy dvou různých právních systémů¹³³.

4.2. Eurokonformní výklad

V současné praxi již téměř není pochyb, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže stejně jako soudy řeší problém v odlišném vymezení soutěžitele a podniku prostřednictvím eurokonformního výkladu, tedy způsobem, kdy rozhodovací orgán vykládá vnitrostátní normu ve světle evropského práva. Již krátce po vstupu České republiky do Evropské unie uváděla důvodová zpráva k novele zákona o ochraně hospodářské soutěže, že soutěžitel je širší pojem, která „*je plně v souladu s významem pojmu „undertaking“ užívaným v právu ES*“¹³⁴.

Z rozhodovací praxe ÚOHS lze rovněž usuzovat, že jeho tendencí je pokračovat v eurokonformním výkladu pojmu soutěžitel. Ve svých rozhodnutích ÚOHS konstantně uvádí, že „*[d]le ustálené judikatury a v kontextu práva hospodářské soutěže pojem „soutěžitel“ zahrnuje jakýkoli subjekt vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení tohoto subjektu a způsobu jeho financování. Hospodářskou činností je jakákoli činnost*

¹³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. března 2014, sp. zn. 5 Afs 15/2012-102.

¹³¹ Ačkoli Charta základních práv EU není právně závazná, autoři jako například Silke Brammer dovozují, že z Charty vyplývá, že *ne bis in idem* je jednou ze základních zásad, na něž je třeba klást důraz i při posuzování protisoutěžního jednání. Blíže BRAMMER, Silke. *Co-operation between National Competition Agencies in the Enforcement of EC Competition Law*. Portland: Hart Publishing, 2009, s. 354 a násl.

¹³² Např. Rozsudek ESLP ze dne 10. února 2009, *Sergey Zolotukhin proti Rusku*, stížnost č. 14939/03.

¹³³ PETR, Michal. Znovu k problematice paralelní aplikace. *Antitrust*, 2017, roč. 8, č. 2, s. 61.

¹³⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 361/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Sněmovní tisk 879, 2005, IV. volební období. Komentář k § 12 odst. 3, § 13 písm. b) bod 3, § 15 odst. 2.

spočívající v nabízení zboží nebo poskytování služeb na daném trhu.“¹³⁵ Kromě toho Úřad v dalších rozhodnutích rovněž potvrdil, že „[v] evropském kontextu je pojem soutěžitel staven na roveň pojmu „podnik“ [...], a proto lze při výkladu tohoto pojmu vycházet i z unijní judikatury“¹³⁶.

Zcela evidentní je rovněž pozitivní přístup Nejvyššího správního soudu, jakož i krajských soudů. Nejvyšší správní soud se k eurokonformnímu výkladu pojmu soutěžitel přiklonil již v rozhodnutí *Česká rafinérská*, diskutovaném výše. Z pozdější judikatury lze zmínit například rozsudek ve věci *Dopravního podniku Ústeckého kraje*. Nejvyšší správní soud podpořil názor Krajského soudu v Brně, který vyložil pojem soutěžitel v souladu s konceptem podniku, neboť jsou dle jeho názoru tyto pojmy po obsahové stránce shodné¹³⁷. Nejvyšší správní soud k tomu dodal, že takový výklad je zcela v souladu se zájmem zákonodárce¹³⁸. V zásadě stejný postoj dnes zaujímá i většina autorů odborné literatury¹³⁹.

Proti prostému užití eurokonformního výkladu svědčí především znění textu § 2 odst. 1 ZOHS. Z čistě gramatického výkladu je patrné, že soutěžitel je charakteristický účastí v hospodářské soutěži i pouze možností jejího ovlivnění, což potvrzovala i dřívější judikatura a literatura¹⁴⁰. Mohlo by tedy být argumentováno, že restriktivní výklad narušuje princip právní jistoty a nepočítá s racionalitou zákonodárce.

Na tomto místě se tedy nabízí otázka, zda eurokonformní výklad jako cesta k překonání odlišností mezi podnikem a soutěžitelem postačuje, nebo zda by bylo vhodnější v této oblasti uvažovat o novelizaci zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Po obsahové stránce by bylo možné vymezení pojmu soutěžitel zcela nahradit definicí podniku, jakou zmiňuje například ÚOHS, tedy že soutěžitel je „*jakýkoli subjekt vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení tohoto subjektu a způsobu jeho financování*“¹⁴¹. Dle *J. Munkové* by takový postup vedle zpřesnění samotného zákona o ochraně

¹³⁵ Rozhodnutí Úřadu ze dne 29. června 2017, sp. zn. ÚOHS-S0302/2016/KD-17748/2017/851/LŠt, bod 60.

¹³⁶ Rozhodnutí Úřadu ze dne 23. prosince 2016, sp. zn. ÚOHS-S0651/2015/KD-46476/2016/852/MAd, bod 42.

¹³⁷ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. září 2009, sp. zn. 62 Ca 42/2007-337.

¹³⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. června 2013, sp. zn. 1 Afs 7/2009-762, bod 52.

¹³⁹ Srov. např. KINDL, Jiří. *Kartelové a distribuční dohody. Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 79. PETR, Michal. *Podniky, koncerny, dceřiné společnosti... kdo vlastně odpovídá za porušení soutěžního práva? Antitrust*, 2013, roč. 4, č. 2, s. 49.

¹⁴⁰ Srov. např. MUNKOVÁ, Jindřiška. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 53.

¹⁴¹ Rozhodnutí Úřadu ze dne 29. června 2017, sp. zn. ÚOHS-S0302/2016/KD-17748/2017/851/LŠt, bod 60.

hospodářské soutěže a sjednocení rozhodovací činnosti přispěl také k větší harmonizaci českého a evropského soutěžního práva¹⁴².

Spolu s čistě obsahovou změnou lze uvažovat rovněž i o změně terminologické, tedy přeměně názvu adresáta soutěžněprávních norem ze soutěžitele na podnik. V předchozí kapitole bylo zmíněno, že o této změně se již v minulosti uvažovalo a nebyla provedena s odůvodněním, že podnik byl již definován v obchodním zákoníku¹⁴³. Jak už bylo vysvětleno, argumenty pro tento přístup se ukázaly jako liché. I kdyby však riziko zmatení bylo tak velké, jak někteří autoři předpokládali, v současnosti již není reálné, neboť pojem podnik v kontextu obchodního práva byl nahrazen termínem obchodní závod¹⁴⁴. Pro podporu zavedení termínu podnik namísto soutěžitele *J. Munková* rovněž reaguje na argument, že „v praxi používání pojmu soutěžitel namísto podniku problém nečiní a že si na něj praxe již zvykla“, a sice tak, že takové tvrzení „snad nelze brát zcela vážně“¹⁴⁵. Argument zavedenosti určitého termínu však na rozdíl od autorky pokládám za zcela legitimní. Pokud je praxe schopná s označením soutěžitele pracovat odpovídajícím způsobem, není vhodné do této fungující praxe zasahovat¹⁴⁶. Závěrem ale musím podotknout, že terminologickou stránku věci nepovažuji za natolik zásadní pro správnou aplikaci soutěžněprávních norem¹⁴⁷. Ať už by tedy adresátem byl soutěžitel, nebo podnik, podstatná je dle mého názoru obsahová stránka, nikoli označení.

Ačkoli zákonné vymezení soutěžitele se od podniku v evropském právu odlišuje, jsem toho názoru, že tyto rozdíly jsou překonatelné vhodným eurokonformním výkladem a jakákoli novelizace nejen není nutná, ale dokonce ani vhodná. Novelizaci zákona si lze představit v případě, že by orgány aplikující soutěžní právo nebyly schopné ve své rozhodovací praxi dospět k jednotnému chápání pojmu či kdyby hrozila neaplikovatelnost ustanovení zákona. Vzhledem k tomu, že tato situace za dobu účinnosti ZOHS nenastala a ze stávající praxe Úřadu a soudů lze usuzovat, že s největší pravděpodobností ani nenastane, není tato obava dle mého názoru namístě.

Snaha o další novelizaci ZOHS by rovněž mohla být projevem pouze jakéhosi legislativního optimismu, tedy názoru, že na každý nově vzniknuvší právní problém je třeba

¹⁴² MUNKOVÁ, Jindřiška. Podnik jako adresát normy v soutěžním právu. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 17, s. 627.

¹⁴³ Srov. kapitolu 3.3. Soutěžitel.

¹⁴⁴ § 502 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁵ MUNKOVÁ, Jindřiška. Podnik jako adresát normy v soutěžním právu. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 17, s. 627.

¹⁴⁶ Bráno čistě jazykově navíc podnik vytváří konotaci k pojům jako je „podnikání“ či „podnikatel“.

¹⁴⁷ Shodně KINDL, Jiří. *Kartelové a distribuční dohody. Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 89.

reagovat novým zákonem či alespoň novelizací toho stávajícího. To může vést vedle nadměrného rozrůstání a zneřehlednění legislativy i k riziku, že novelizace nejen že nepřinese očekávané zlepšení, ale naopak způsobí komplikace tam, kde předtím ani žádné nebyly. Rozumnější je klást si otázku, zda by místo nové legislativy nestačilo jen lépe aplikovat tu stávající. Trefně tuto situaci shrnul M. Benda: „*Kdybychom měli občas trpělivost počkat na to, jak rozhodne justice, tak bychom spoustu zákonů přijímat nemuseli. Kdybychom to nechali na soudnictví, jsem přesvědčen, že 99 % případů se vyřeší u soudu normálním rozumným výkladem, akorát to chvilku trvá, a není to tak populární, jako když každý ministr třikrát do roka přijde se svou vlastní novelou.*“¹⁴⁸

Pokud tedy i nadále bude ÚOHS a soudy přistupovat ke konceptu soutěžitele prostřednictvím funkčního a dynamického pojetí, nemělo by s ohledem na širokou definici uvedenou v § 2 odst. 1 ZOHS docházet k interpretačním problémům.

¹⁴⁸ KALENSKÁ, Renata, ČIHÁK, Ondřej. *V Česku panuje iluze, že lze vše regulovat zákony, říká o právní džungli Baxa* [online]. rozhlas.cz, 24. června 2015 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na <<http://www.rozhlas.cz/plus/proaproti/zprava/1505313>>.

Závěr

Problematika pojetí soutěžitele a podniku není v české literatuře zcela nová. Většina dostupných zdrojů vztahujících se ke vzájemnému vztahu těchto dvou pojmů a jejich totožnosti případně zaměnitelnosti však pochází z období krátce po vstupu České republiky do Evropské unie a není proto s ohledem na vývoj judikatury a aplikační praxe zcela aktuální. Vyrovnat tento deficit byl jeden z cílů této diplomové práce.

Koncept podniku v evropském soutěžním právu je vzhledem k bohaté judikatuře již poměrně pevně definován. Jedná se o jakoukoli jednotku vykonávající hospodářskou činnost, a to bez ohledu na její právní formu či způsob financování. Hledisko právní subjektivity takové jednotky rovněž není určující. Hospodářská jednotka se rovněž může skládat z více fyzických či právnických osob. Zajímavá je rovněž kategorie mateřských a dceřiných společností či takzvaných *joint ventures*. Dceřiné společnosti lze totiž v závislosti na vykonávané činnosti a míře samostatnosti označit v určitých situacích za samostatnou jednotku. V jiných případech však mohou s mateřskou společností tvořit jeden podnik.

S ohledem na funkční a dynamické pojetí podniku je rozhodující právě skutečnost, zda jednotka vykonává hospodářskou činnost, tedy zda nabízí zboží nebo služby. Soudní dvůr se věnoval rovněž problematickým případům určování, zda se jedná o výkon relevantní aktivity. Z jeho závěrů vyplývá, že se o takovou činnost nejedná například při výkonu závislé práce, nákupu zboží a služeb pro vlastní potřebu či kontrolní a regulační činnosti. Jako potenciální zdroj interpretačních problémů se jeví právě široké vymezení pojmu podnik, které sice poskytuje prostor pro širokou aplikaci soutěžněprávních norem, zároveň však může vést k jistému narušení právní jistoty subjektů, které mohou být v některých situacích na pochybách, zda se v daném případě ještě jedná o podnik, či nikoli.

Za současného porovnání s konceptem podniku byl vymezen pojem soutěžitel. Pro lepší pochopení současného stavu české právní úpravy soutěžního práva je nezbytné zkoumat dřívější legislativu, jakož i společensko-historické souvislosti vývoje ochrany hospodářské soutěže v České republice. Soutěžitel je dnes definován v § 2 odst. 1 ZOHS. Jedná se o fyzické či právnické osoby nebo jejich seskupení, které se účastní hospodářské soutěže či ji mohou ovlivňovat. Zatímco v prvním znaku se soutěžitel a podnik shodují, rozdíly lze nalézt ve druhé charakteristice. Oproti podniku tak soutěžitel vystupuje jako širší pojem, neboť zahrnuje i subjekty, které mohou svou činností hospodářskou soutěž i pouze ovlivnit.

Vzhledem k provázanosti českého a evropského soutěžního práva i možnosti paralelní aplikace obou právních řádů se totožnost adresátů norem soutěžního práva ukazuje jako

nezbytná. Pro sladění obou pojmů existují v zásadě dva způsoby, a to buď novelizace zákona o ochraně hospodářské soutěže, nebo prostřednictvím aplikační praxe s využitím eurokonformního výkladu. Z argumentů uvedených v poslední části této práce vyplývá, že je eurokonformní výklad cestou nejen snazší, ale rovněž i efektivnější. Nelze rovněž opomenout, že touto cestou se již vydal Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a jeho přístup aprobují rovněž soudy.

Seznam citovaných zdrojů

1. Monografie, komentářová literatura

1. BLANCHET, Thérèse a kol. *The agreement on the European economic area (EEA). A guide to the free movement of goods and competition rules*. New York: Oxford University Press Inc., 1994, 522 s.
2. BRAMMER, Silke. *Co-operation between National Competition Agencies in the Enforcement of EC Competition Law*. Portland: Hart Publishing, 2009, 600 s.
3. DERINGER, Arved. *The Competition Law of the European Economic Community: A Commentary on the EEC Rules of Competition (Articles 85 to 90) Including the Implementing Regulations and Directives*. New York: Clearing House, 1968, 418 s.
4. ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 615 s.
5. ETRO, Federico, KOKKORIS, Ioannis. Toward an Economic Approach to Article 102 TFEU. In ETRO, Federico, KOKKORIS, Ioannis. *Competition law and the enforcement of Article 102*. Oxford: Oxford University Press, 2010, 250 s.
6. EZRACHI, Ariel. *EU Competition Law – An Analytical Guide to the Leading Cases*. 2. vydání. Oxford: Hart Publishing, 2010, 768 s.
7. FAULL, Jonathan. NIKPAY, Ali. *The EC Law of Competition*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2007, 2269 s.
8. HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 – 3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2080 s.
9. JONES, Alison, SUFRIN, Brenda. *EU Competition Law*. 4. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2010, 1267 s.
10. KINDL, Jiří. *Kartelové a distribuční dohody. Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2009, 328 s.
11. KINDL, Milan, MUNKOVÁ, Jindřiška. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016.
12. MORAIS, Luis Silva. *Joint Ventures and EU Competition Law*. Oxford: Hart Publishing, 2013.
13. MUNKOVÁ, Jindřiška. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 223.
14. ODUDU, Okeoghene. *The Boundaries of EC Competition Law: The Scope of Article 81*. New York: Oxford University Press, 2006, 272 s.

15. ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2014, 384 s.
16. PETR, Michal a kol. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2010, 640 s.
17. RAUS, David. NERUDA, Robert. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář a související české i komunitární předpisy*. 2. vydání. Praha: Linde a.s., 2006, 671 s.
18. RITTNER, Fritz a kol. *Wettbewerbs- und Kartellrecht: Eine systematische Darstellung des deutschen und europäischen Rechts*. 8. vydání. Heidelberg: C. F. Müller, 2014, 758 s.

2. Odborné články

19. BURYAN, Jiří. K pojmu podnik ve smyslu práva ES a práva hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 20, s. 750.
20. GORMSEN, Liza. Article 102 EC: Where are we coming from and where are we going to?. *The Competition Law Review*, 2006, roč. 3, č. 2, s. 5.
21. HOEKMAN, Bernard, MAVROIDIS, Petros. Economic Development, Competition Policy and the World Trade Organization. *Journal of World Trade*, 2003, roč. 37, č. 1, s. 1.
22. KINDL, Jiří. Podnik nebo soutěžitel... záleží na tom? *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 5, s. 161.
23. MUNKOVÁ, Jindřiška. Podnik jako adresát normy v soutěžním právu. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 17, s. 625.
24. ODUDU, Okeoghene, BAILEY, David. The single economic entity doctrine in EU competition law. *Common Market Law Review*, 2014, roč. 51, č. 51, s. 1721.
25. PETR, Michal, VAVŘÍČEK, Vladimír. K paralelní aplikaci českého a komunitárního soutěžního práva. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 11, s. 396.
26. PETR, Michal. Podniky, koncerny, dceřiné společnosti... kdo vlastně odpovídá za porušení soutěžního práva? *Antitrust*, 2013, roč. 4, č. 2, s. 45.
27. PETR, Michal. Znovu k problematice paralelní aplikace. *Antitrust*, 2017, roč. 8, č. 2, s. 58.

3. Právní předpisy

28. Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) ze dne 18. dubna 1951.
29. Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM) ze dne 25. března 1957.

30. Smlouva o fungování Evropské unie ze dne 25. března 1957. Úř. věst. C 202, 7. června 2016, s. 47 – 361.
31. Protokol 22 k Dohodě o Evropském hospodářském prostoru, ze dne 15. 12. 2017.
32. Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy. Úř. věst. L 1, 4. ledna 2003, s. 205 - 229.
33. Sdělení Komise č. 4064/89, o pojmu plně funkčních společných podniků podle nařízení Rady (EHS) o kontrole spojování podniků ze dne 2. 3. 1998, Úř. věst. C 66/1, 2. března 1998.
34. Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění účinném do 28. října 1992.
35. Zákon č. 143/2001, o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.
36. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
37. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
38. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
39. Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
40. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé č. 7/1995 Sb.

4. Judikatura

41. Rozsudek ze dne 9. září 2003, *Conorzio Industrie Fiammiferi (CIF) v Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato*, C-198/01.
42. Rozsudek ze dne 4. března 2003, *Federación Nacional de Empresas de Instrumentación Científica, Médica, Técnica y Dental (FENIN) v Komise*, T-319/99.
43. Rozsudek ze dne 27. září 2006, *Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA v Komise*, T-314/01, Sb. rozh. s. II-03085.
44. Rozsudek ze dne 27. ledna 1987, *Verband der Sachversicherer e.V. v Komise*, 45/85.
45. Rozsudek ze dne 23. listopadu 2017, *CHEZ Elektro Bulgaria*, ve spojených případech C-427/16 a C-428/16 (dosud nepublikováno).
46. Rozsudek ze dne 23. dubna 1991, *Klaus Höfner a Fritz Elser v Macrotron GmbH*, C-41/90.
47. Rozsudek ze dne 20. března 2002, *HFB Holding für Fernwärmetechnik Beteiligungsgesellschaft GmbH & Co. KG a ostatní v Komise*, T-9/99.
48. Rozsudek ze dne 17. února 1993, *Christian Poucet v Assurances Generales de France (AGF) a Caisse Mutuelle Regionale du Languedos-Roussillon (Camurlac) a Daniel Pistre*

v *Caisse Autonome Nationale de Compensation de l'Assurance Vieillesse des Artisans (Cancava)*, spojené případy C-159/91 a C-160/91.

49. Rozsudek ze dne 16. června 1987, *Komise v Itálie*, 118/85.
50. Rozsudek ze dne 16. července 2009, *SELEX Sistemi Integrati SpA v Komise*, T-155/04, Sb. rozh. s. II-04797.
51. Rozsudek ze dne 15. července 1964, *Flaminio Costa v E.N.E.L.*, 6/64.
52. Rozsudek ze dne 14. února 2012, *Toshiba*, C-17/10.
53. Rozsudek ze dne 13. prosince 2006, *Fédération nationale de la coopération bétail et viande (FNCBV) a Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles (FNSEA) a ostatní v Komise (French Beef)*, spojené případy T-217/03 a T-245/03, Sb. rozh. s. II-04987.
54. Rozsudek ze dne 13. července 2006, *Manfredi*, C-298/04, Sb. rozh. s. I-06619.
55. Rozsudek ze dne 12. září 2000, *Pavel Pavlov a ostatní v Stichting Pensioenfonds Mesche Specialisten*, Sb. rozh. s. I-06451.
56. Rozsudek ze dne 12. července 1984, *Hydrotherm Gerätebau GmbH v Compact*, 170/83
57. Rozsudek ze dne 10. prosince 1968, *Komise v Itálie*, 7/68.
58. Rozsudek ze dne 10. března 1922, *Shell v Komise*, T-11/89.
59. Rozsudek Tribunálu ze dne 15. března 2000, *Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique a ostatní*, ve spojených případech T-25, 26, 30–32, 34–39, 42–46, 48, 50–65/95, 68–71, 87, 88, 103 a T-104/95.
60. Rozsudek ze dne 18. července 2006, *David Meca-Medina a Igor Majcen v Komise*, C-519/04.
61. Rozsudek ze dne 19. ledna 1994, *Eurocontrol*, C-364/92.
62. Rozsudek ze dne 19. února 2002, *Wouters*, C-309/99.
63. Rozsudek ze dne 8. června 1982, *Nungesser v Komise*, 258/78.
64. Rozsudek ze dne 16. března 2004, *AOK Bundesverband*, C-264/01.
65. Rozsudek ze dne 9. září 2003, *Milk Marque a National Farmers' Union*, C-137/00.
66. Rozsudek ze dne 13. února 1969, *Walt Wilhelm a ostatní v Bundeskartellamt*, 14/68.
67. Rozhodnutí Komise ze dne 21. října 1998, *Pre-insulated Pipe Cartel*, 1990/60/EC.
68. Rozsudek ESLP ze dne 10. února 2009, *Sergey Zolotukhin proti Rusku*, stížnost č. 14939/03.
69. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. října 1996, sp. zn. 7 A 134/95.
70. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22. prosince 1995, sp. zn. 7 A 83/94.
71. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. března 2009, sp. zn. 8 Afs 18/2007-81.

72. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. prosince 2008, sp. zn. 7 Afs 7/2008-200.
73. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. října 2007, sp. zn. 5 As 61/2005-197.
74. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. března 2014, sp. zn. 5 Afs 15/2012-102.
75. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. června 2013, sp. zn. 1 Afs 7/2009-762.
76. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. března 2005, sp. zn. 29 Ca 110/2003.
77. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 18. ledna 2005, sp. zn. 29 Ca 215/2003.
78. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. září 2009, sp. zn. 62 Ca 42/2007-337.
79. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 12. března 2013, sp. zn. 62 Af 58/2012.
80. Rozhodnutí Úřadu ze dne 5. září 2016, sp. zn. ÚOHS-S44/2015/KD-29931/2016/852/PBe.
81. Rozhodnutí Úřadu ze dne 29. června 2017, sp. zn. ÚOHS-S0302/2016/KD-17748/2017/851/LŠt.
82. Rozhodnutí Úřadu ze dne 23. prosince 2016, sp. zn. ÚOHS-S0651/2015/KD-46476/2016/852/MAd.
83. Rozhodnutí Úřadu ze dne 17. října 2017, sp. zn. ÚOHS-S0425/2016/KD-29477/2017/850/RSk.
84. Rozhodnutí Úřadu ze dne 17. října 2016, sp. zn. ÚOHS-S0569/2015/KD-42098/2016/852/MAd.
85. Rozhodnutí Úřadu ze dne 12. června 2010, sp. zn. ÚOHS-S118/2009/KS-7464/2009/840.
86. Rozhodnutí Ministerstva pro hospodářskou soutěž ze dne 25. dubna 1995, č. j. S 70/94-220. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 11. července 1996, sp. zn. 2A 4/96.

5. Internetové zdroje

87. European Commission. *European Economic Area and competition policy* [online]. European Commission. 25. srpna 2014 [cit. 16. ledna 2018]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/competition/international/multilateral/eea.html>.
88. KALENSKÁ, Renata, ČIHÁK, Ondřej. *V Česku panuje iluze, že lze vše regulovat zákony, říká o právní džungli Baxa* [online]. rozhlas.cz, 24. června 2015 [cit. 1. března 2018]. Dostupné na <http://www.rozhlas.cz/plus/proaproti/zprava/1505313>.
89. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Sdružení soutěžitelů v hospodářské soutěži* [online]. uohs.cz, 16. října 2014 [cit. 12. února 2018]. Dostupné na <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html#2013>.

90. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Vývoj soutěžního práva* [online]. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2012 [cit. 21. ledna 2018]. Dostupné na <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu/vyvoj-soutezniho-prava.html>>.
91. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Zdravotní pojišťovny nejsou soutěžiteli* [online]. uohs.cz, 2. března 2012 [cit. 21. února 2018]. Dostupné na <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/1425-zdravotni-pojistovny-nejsou-souteziteli.html>>.
92. ZENKNER, Petr. *Vstup ČR do EU* [online]. Euroskop.cz [cit. 7. února 2018]. Dostupné na <https://www.euroskop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/>>.

6. Další zdroje

93. Důvodová zpráva k zákonu č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Sněmovní tisk č. 704, 2004, III. volební období.
94. Důvodová zpráva k zákonu č. 361/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Sněmovní tisk č. 879, 2005, IV. volební období.
95. Stanovisko generálního advokáta R. Colomera ze dne 25. března 1998 k rozsudku ze dne 16. září 1999, *Becu*, C-22/98.
96. Stanovisko generálního advokáta P. Madura ze dne 10. listopadu 2005 k rozsudku ze dne 4. března 2003, *Federación Nacional de Empresas de Instrumentación Científica, Médica, Técnica y Dental (FENIN) v Komise*, T-319/99.
97. Stanovisko generálního advokáta F. Jacobse ze dne 28. ledna 1999 k rozsudku ze dne 21. září 1999, *Albany International BV v Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie*, C-67/96.
98. Stanovisko generálního advokáta F. Jacobse ze dne 22. května 2003, *AOK Bundesverband*, ke spojeným případům C-264/01, C-306/01, C-354/01 a C-355/01.

Abstrakt

Tato práce se zabývá pojetím soutěžitele a podniku. Adresáti norem soutěžního práva jsou v českém a evropském právním řádu definováni odlišně. Cílem práce proto je zjistit, jaké jsou mezi těmito koncepty rozdíly, zda mohou vyvolávat praktické problémy při aplikaci soutěžněprávních norem a jakým způsobem je lze překonat.

Práce je pojata velmi komplexně, proto obsahuje i obecný úvod do problematiky českého a evropského soutěžního práva s důrazem na rozlišení veřejnoprávní a soukromoprávní ochrany hospodářské soutěže, přičemž text se obsahově zaměřuje primárně na veřejnoprávní pojetí. Pojem podnik v evropském právu je demonstrován na četných příkladech z judikatury Soudního dvora.

Stěžejní část práce je věnována soutěžiteli v kontextu českého soutěžního práva. Po nastínění historického vývoje tohoto pojmu je soutěžitel srovnán s pojmem podnik. Zásadní rozdíly lze nalézt především v otázce relevantní aktivity hospodářské jednotky. Nesoulad mezi adresáty soutěžního práva není s ohledem na efektivní aplikovatelnost norem žádoucí. Jako možná varianta řešení je diskutována novelizace zákona o ochraně hospodářské soutěže. Druhou možností je pak překonat rozdíly aplikační praxí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a soudů prostřednictvím eurokonformního výkladu.

Abstract

This thesis deals with the concept of competitor and undertaking. The definitions of addressees of competition law norms are different in the Czech and the European legal system. Therefore, the aim of this thesis is to describe the differences between these two concepts; find out whether they can cause practical problems in applying competition law provisions and how to overcome these issues.

As the thesis is rather complex, it also contains a general introduction to the Czech and European competition law with an emphasis on the distinction between the public and private protection of competition, focusing mainly on the public law. The concept of an undertaking in European law is demonstrated on numerous examples from the Court of Justice case-law.

The main part of the thesis is concerned with the competitor in the context of the Czech competition law. After defining the historical development of this concept, the competitor is compared to the concept of the undertaking. Significant differences can be found primarily in the relevant activity of the economic unit. Inconsistency between the addressees of competition law is not desirable with regards to effective applicability of the provisions.

One possible solution is an amendment to the Act on the Protection of Competition. The second option is to overcome the differences by interpreting the Czech law in consistency with the European law.

Klíčová slova

Soutěžní právo, soutěžitel, podnik, hospodářská jednotka, hospodářská aktivita, nabízení zboží a služeb, hospodářské riziko, zisk, osoby a jejich seskupení, účast na hospodářské soutěži, ovlivňování hospodářské soutěže, sdružení soutěžitelů, sdružení podniků, eurokonformní výklad, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Soudní dvůr Evropské unie.

Keywords

Competition law, competitor, undertaking, economic unit, economic activity, offering goods and services, economic risk, profit, persons and their groups, participation on competition, influencing competition, association of competitors, association of undertakings, euroconform interpretation, Office for the Protection of Competition, Court of Justice of the European Union.